ŠTUDIJSKA
GORICA
SOLKAN

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 193 (2812) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, nedelja 15. avgusta 1954 Cena 25 lir

«Delo» se upravičeno razburja, da se list vedno manj čita: njegovi čitatelji so pač že zdavnaj spregledali vse njegove laži in hlapčevanje njegovih urednikov podrepnikom italijanskega imperializma, urednikov, ki so se za vedno osramotili, ko so se prostovoljno prijavljali za borbo proti slavni Jugoslovanski ljudski armadi in se solidarizirali s fašisti ter tako dokončno izgubili sleherno pravico govoriti v imenu tržaškega slovenskega ljudstva!

„BORBA" DOLŽI ITALIJO zaradi zavlačevanja pogajanj

Dvojna Scelbova mera glede jamstev za Slovence v coni A in Italijane v coni B - Objava sporazuma se ne predvideva v kratkem času, čeprav je glede glavnih vprašanj že dosežen

BEOGRAD, 14. — Jutrišnja «Borba» objavlja zelo važen članek o sedanji fazi londonskih pogajanj za dosego kompromisa o tržaškem vprašanju. List navaja med drugim izjavo, ki jo je dal predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković ng svoji redni tiskovni konferenci 16. julija t. l., da je Jugoslavija, držeč se sporazumno sprejetih obveznosti in prepričana, da bodo njeni partnerji ravnali na isti način, pripravljena sodelovati pri reševanju vseh praktičnih vprašanj, ki so še ostala odprta in ne bo zahtevala niti dajala novih koncesij v tistih temeljnih točkah, o katerih je s stališča splošne sprejemljivosti že dosežen sporazum.

S tem v zvezi piše «Borba:

«Jugoslovanska vlada svojega stališča ni spremenila. Ona nima namena postavljati novih zahtev. Če pa nove zahteve obstajajo, prihajajo z druge strani, s strani Italije».

Članek poudarja dalje, da bo padla odgovornost, če do sporazuma ne bi prišlo, izključno na Italijo zaradi preprek, ki jih ona postavlja za ureditev še nerešenih podrobnih vprašanj.

«Borba» nato omenja recipročna jamstva za Slovence v coni A ter za Italijane v coni B. Pri tem navaja izjavo predsednika rimske vlade Maria Scelbe, ki je dejal ob priliki sprejema tržaških predstavnikov štirih iredentističnih vladnih strank, da je zelo zaskrbljen zaradi posebnega statuta, ki ga jugoslovanska vlada predlaga za Slovence v Italiji in v coni A. Po Scelbovem mnenju, bi mogla Jugoslavija v primeru, da bi Italija na njene zahteve pristala, tako zelo okrepiti svoje pozicije, da bi se lahko vmešavala v notranje zadeve Italije. S tem v zvezi postavlja «Borba» naslednje ironično vprašanje: «Ali je morda Italija pripravljena zrtvovati svojo manjšino v coni B, za katero kaže sicer tako veliko zaskrbljenost, da bi nato lahko imela svobodne roke v pogledu Slovencev v Italiji in v Trstu?»

V Beogradu takole ocenjujejo sedanjo fazo pogajanj: a) jugoslovanska vlada ne bo v nobenem primeru izkoriščala podpis balkanske vojaške zveze v cilju izsiljevanja od Italije novih koncesij pri pogajanjih; b) osnovna vprašanja so bila že rešena, tako da ostajajo sedaj nerešena samo še vprašanja glede podrobnosti, ki so po krivdi Italije še vedno nerešena, zaradi česar je že dosežen sporazum kompromitiran in položaj glede samih pogajanj težji; c) jugoslovanska vlada ni postavila novih zahtev, v kolikor pa nove zahteve obstajajo, jih je postavila Italija, ki pa še vedno ni točno obrazložila v čem so; zaradi teh komplikacij vlada v Beogradu precejšnje nezadovoljstvo, kljub temu pa ni dvoma, da bo sporazum dosežen.

Poleg tega je v Beogradu naletel na veliko ogorčenje znani zakonski osnutek za sprejem v italijansko upravo sedanjih nestalnih državnih nameščencev, katerega čl. 4 predvideva represalije proti vsem nameščencem, ki so karkoli storili proti povratku Italije v Trst. Dobro obveščeni krogi poudarjajo, da je Jugoslavija zadovoljila vse italijanske zahteve glede zaščite Italijanov v coni B, kar pa se o jugoslovanski zahtevi glede Slovencev v coni A in v Italiji ne more reči. Italija sicer ni odklonila statuta za Slovence, ki ga je predložila Jugoslavija, temveč je začela delati težave in postavljati zapreke, ki se ne morejo drugače imenovati kot pravo dlakocepstvo. Poleg tega je Italija hotela vnesti v pogajanja vprašanje ribolova v srednjem in severnem Jadranu, ki nima nobene zveze s pogajanji o Trstu. Tudi na ta način je hotela pogajanja zavleči.

Končno se v Beogradu poudarja, da so razne vesti v inozemskem, zlasti angleškem in italijanskem tisku, o nekaterih podrobnostih glede pogajanj, popolnoma netočne. Ta tisk je namreč pisal, da so se pogajanja zataknila na vprašanju sprememb na demarkacijski črti, na vprašanju zaščite Italijanov v coni B, prometa med obema conama itd. Poudarjajoč netočnost teh vesti, izražajo v Beogradu mnenje, da omenjeni inozemski tisk objavlja te vesti z določenim ciljem: naprtiti Jugoslaviji odgovornost za morebitni zastoj ali pa celo za polom pogajanj. Zaradi vsega tega se nadvse upravičeno predpostavlja, da do dosege sporazuma in do njegove objave ne bo tako kmalu prišlo kot so še nedavno predvidevale nekatere novinarske agencije v inozemstvu.

Danes se začne v FLRJ „izseljeniški teden"

Ivan Regent, predsednik Izseljeniške Matice, o vzrokih izseljevanja iz Slovenije in iz Slovenskega Primorja

LJUBLJANA, 14. — Jutri se bo začel v vsej Jugoslaviji izseljeniški teden. V tem tednu bodo družbene organizacije priredile številne slavnosti in organizirale predavanja o življenju jugoslovanskih izseljencev in o njihovi materialni in moralni pomoči novi Jugoslaviji. Proslave izseljeniškega tedna, ki ga bodo organizirale vsako leto, bodo zaključene z velikim festivalom v Zagrebu.

Predsednik Izseljeniške Matice Slovenije Ivan Regent je v zvezi s temi proslavami izjavil, da bo izseljeniški teden razširil in poglobil stike izseljencev z domovino. Na vprašanje, o vlogi izseljencev v naporih za napredek Jugoslavije, je Regent izjavil, da so izseljenci predvsem popularizirali novo Jugoslavijo, da so se in se še danes odločno borijo proti reakciji.

Slovenskem Primorju in v Trstu pove nekaj o vzrokih, ki so prisilili slovensko prebivalstvo Trsta in Slovenskega Primorja, da je zapustilo svojo domovino, je Ivan Regent odgovoril:

«Zgodovina izseljencev iz Trsta in Slovenskega Primorja je enaka zgodovini izseljencev iz drugih krajev Slovenije. Eni in drugi so zapustili svoje kraje, ker jim stara Jugoslavija ni mogla nuditi niti kamna, na katerega bi položili trudno glavo. Drugi del našega življa, je nadaljeval tov. Regent, se je začel izseljevati po prihodu fašistične Italije na oblast. Prvenstveno je to, da tudi te izseljence smatrajo za izseljence, ki so se izselili v tujino, da bi našli zaposlitev. Pa vendar pravi vzrok, ki je prisilil primorsko prebivalstvo, da gre v tujino, ni bil gospodarskega, temveč politična značaja. Zaradi preganjanja in fašističnega terorja Slovenci niso mogli dobiti dela».

Za slovenske izseljence, ki živijo v raznih krajih Argentine, pa je tov. Ivan Regent poudaril, da ti Slovenci danes nimajo nobenih pravic, medtem ko uživajo razni belogardisti in reakcionarji največjo podporo reakcionarnih argentinskih oblasti.

Londonska pogajanja po sedmih mesecih

Domenico Bartoli, londonski dopisnik „Corriere della Sera" trdi, da še vedno ni direktnih stikov med Italijo in Jugoslavijo, ter izraža želje italijanske diplomacije glede teritorialnih sprememb in jamstev Slovencem

(Od našega dopisnika)

RIM, 14. — Današnji «Corriere della Sera» nadaljuje s svojim vsakodnevnim obveščanjem čitateljev o vsebini in obliki sedanjih pogajanj v Londonu glede Trsta. Za razliko od dosedanjega poročanja, ki je vedno le zadevalo ugibanja glede vsebine pogajanj, se dopisnik milanskega dnevnika danes bavi obširneje z obliko pogajanj in vzroki sedanjega zastoja. Zaradi poučnosti in zanimivosti tega današnjega poročila, objavljamo njegovo vsebino v celoti.

Londonski dopisnik D. Bartoli ugotavlja najprej, da so zavezniki pred nekaj dnevi obnovili pogajanja z jugoslovanskimi predstavniki. Sedaj se odbovor Beograda pričakuje z velikim zanimanjem «ne samo zaradi vpliva, ki bo ta odgovor imel na potek pogajanj, temveč tudi, ker bo po njem mogoče presoditi orientacijo jugoslovanske zunanje politike po blejskem podpisu, t. j. po pristopu — čeprav posrednem Grčiji po in Turčiji — k zapadnemu sistemu».

«Po tem, kar je mogoče uganiti, se zdi, da so londonska pogajanja razdrobljena. Vršijo se v Foreign Officeu na dveh konferencah, ki sta včasih skoraj istočasni, včasih pa si sledita ena drugi z večdnevnimi prekinitvami in zastoji. Ena konferenca se vrši med posredovalci in Italijani; druga med istimi posredovalci in Jugoslovani. Na ta način prehajajo načrti, pripombe z ene konference na drugo, ne da bi pri tem prišlo do najmanjšega neposrednega stika med nami in našimi jadranskimi sosedi», piše londonski dopisnik milanskega, vedno dobro obveščenega časopisa v zadevah italijanske zunanje politike. Dopisnik nadaljuje:

«In ne gre več za popolne načrte, ki vsebujejo ozemeljske določbe, pravice manjšin in vse ostalo, temveč za specifične točke, ki dobivajo polagoma konkretne oblike s piljenjem in glajenjem, ki je večkrat mnogo težje kot pa določanje splošnih črt.»

«Toda sistem dveh vzporednih konferenc, ki no ga obdržali, da bi imeli prednost držati nasprotne si stranke ločene, in da bi se mogli pogajati z večjo svobodo v objektivnem duhu, je kompliciran zaradi prirodnega vmešavanja obeh zainteresiranih prestolnic. V Rimu in v Beogradu je stik med veleposlaniki obeh držav, ki posredujeta in obeh vlad, precej pogost, medtem ko so direktni odnosi med Italijo in Jugoslavijo majhne važnosti. Končno tudi državno tajništvo v Washingtonu večkrat posreduje pri veleposlaništvih obeh držav, ki si nasprotujeta».

«Toda vse, ali vsaj praktični rezultati, da katerih je prišlo na drugem mestu, mora ponovno priti v London, kjer je že okrog sedem mesecev sedež pogajanj. Sem pridejo pogostokrat italijanski strokovnjaki, da bi sodelovali s funkcionarji italijanskega veleposlaništva pri proučevanju tehničnih podrobnosti, ki so čestokrat zamotane in kompliciranе. Jezikovni labirinti in topografske podrobnosti skrbno proučujejo, kajti jasno je že, da bodo sporazumi, ko bodo doseženi, morali biti povsem popolni in ne bodo vsebovali samo ene same splošne načelne izjave».

Nato londonski dopisnik poroča o vprašanjih, ki še niso rešena: «Prav gotovo sta viseči točki še dve: morda je še kakšna druga, toda vsaj za sedaj manj važna. Ti dve točki sta: vprašanje teritorialnih popravkov in zaščita Italijanov v coni B ter Slovanov v coni A. Prvo vprašanje je težje in mislimo, da bi o njem morali ponovno razpravljati zavezniki z Jugoslovani. O drugem vprašanju pa so v preteklih dneh razpravljali naši funkcionarji s posredovalci, ki bodo ponovno o njem razpravljali z Jugoslovani. Zdi se, da so druga vprašanja rešena in postavljena na stran v pričakovanju, da bi jih vključili v zaključne dokumente.»

«Med drugim manjka pravna definicija «statusa» državljanov, katerim morajo biti jamčene kulturne in jezikovne pravice.» Pri tem izraža dopisnik Bartoli («nomen est omen», op. ur.) svoje mnenje, ki so mu ga prav gotovo sugerirali na italijanskem veleposlaništvu v Londonu in po katerem je prebivalstvo v obeh conah še vedno italijanskega državljanstva, češ da je — kakor pravi Cammarata — italijanska suverenost še vedno ostala ter da STO ni bilo ustanovljeno.

Končno poudarja dopisnik skrajno kompliciranost pogajanj, ki se prepleta s skrajno zaupno metodo, ki se jo držijo že več kot en mesec, kar predstavlja primer, ki je brez primere v povojni diplomaciji. Ta kompliciranost je vzrok, da se širijo zmedeni glasovi, ki jih mečejo v javnost naivne ali zainteresirane osebe. Toda potek pogajanj ne nudi resnega vzroka za tolikšen hrup. Ta potek je počasen in lenoben, zelo previden z napredkom od časa do časa in včasih tudi s kakšnim nazadovanjem. Zelo je mogoče, da se bo ta potek končal na pozitiven in zadovoljiv način, toda to ni še gotovo», zaključuje svoje poročilo londonski dopisnik milanskega dnevnika.

Pripominjamo, da je tudi to poročilo napisano z določeno tendenco, saj je precej gotovo, da je bilo omenjenemu dopisniku v italijanski ambasadi v Londonu rečeno, kaj naj piše. Iz njega se vidijo italijanske želje, da bi vprašanje spremembe demarkacijske črte Angloameričani ponovno razpravljali z Jugoslovani, kar pomeni z drugimi besedami: italijanska želja je, da bi Angloameričani izvršili ponovni pritisk na Jugoslavijo, naj svoje zahteve umakne. To je bila pred tremi dnevi tudi svrha pisanja Saragatovega dnevnika, da je Jugoslavija te zahteve v pogledu Lazareta na Miljskem polotoku že umaknila, kar so morali nato v Rimu zanikati. Nadalje se vidi iz dopisa, da je prav takšna tudi italijanska želja, naj bi nekaj podobnega storili Angloameričani glede pravic Slovencev v coni A.

Končno je iz dopisa razvidno namigovanje — ki se v italijanskem tisku ne pojavlja prvič — da bo Jugoslavija po podpisu balkanske zveze eventualno spremenila svoje dosedanje stališče do pogajanj. Slednjič se nam zdi važno poudariti, da doslej še vedno ni prišlo do direktnega stika med Italijani in Jugoslovani, čeprav pogajanja trajajo že sedem mesecev.

A. P.

(Opozarjamo čitatelje, naj pisanje milanskega lista primerjajo s člankom beograjske «Borbe», katerega vsebino objavljamo na drugem mestu. — Op. ur.).

Sklicanje konference o SEATO in Cuenlajeve grožnje z Indokino

V glavnih mestih osmih držav so včeraj objavili izjave o sklicanju konference v Baguju - Previdna angleška formulacija izjave in pakistanske rezerve - Kitajski zunanji minister Cuenlaj zatrjuje, da bi sklenitev SEATO «motila izvajanje premirja v Indokini»

LONDON, 14. — Danes so v glavnih mestih osmih držav objavili izjavo, ki potrjuje namen podpisanih vlad, da se bodo udeležile konference o jugovzhodnoazijskem obrambnem paktu. Države-udeleženke bodo ZDA, Anglija, Francija, Avstralija, Nova Zelandija, Pakistan, Siam in Filipini konferenca pa se bo začela 6. septembra v filipinski poletni prestolnici Baguio. Po mnenju londonskih političnih krogov bo konferenca trajala teden dni, Anglijo pa bo zelo verjetno zastopal zunanji minister Eden, ki je trenutno na počitnicah na Koroškem.

Izjava, ki jo je o tem izdal Foreign Office, zatrjuje, da je namen pogodbe o SEATO okrepitev miru «na splošnem področju jugovzhodne Azije in jugozahodnega Pacifika». K tej formulaciji pripominjajo opazovalci, da sta angleško-ameriško in francosko-ameriško poročilo, objavljeni 13. in 14. aprila med obiskom ameriškega državnega tajnika Johna Fostera Dullesa v Londonu in Parizu, govorili o «jugovzhodni Aziji in zahodnem Pacifiku».

S to različno formulacijo, zatrjujejo londonski opazovalci, je angleška vlada hotela jasno določiti meje področja SEATO, tako da sta s tega področja izključeni Formoza in Japonska.

Predstavnik Foreign Officea je po prečitanju izjave angleške vlade izjavil novinarjem, da še ni mogoče z vso gotovostjo napovedati, ali se bo Eden osebno udeležil konference v Baguju, ker je še vedno na dopustu. Dodal pa je, da je Edenova navzočnost v Baguju «verjetna». Nato je predstavnik Foreign Officea opozoril, da je bilo besedilo izjav sestavljeno v vsaki prestolnici posebej in da se torej posamezna besedila popolnoma ujemajo.

Tudi v Parizu je zunanje ministrstvo izdalo izjavo, ki sporoča, da je Francija pristala na sodelovanje na konferenci v Baguju. V francoskih političnih krogih pa poudarjajo, da se Mendes-France, ki je francoski zunanji minister, zaradi zaposlenosti z evropskimi političnimi vprašanji in s francoskimi notranjimi problemi zelo verjetno ne bo mogel osebno udeležiti filipinske konference.

Na drugi strani pa vse kaže, da je prisotnost ameriškega državnega tajnika Dullesa v Baguju gotova. Danes so namreč v Washingtonu uradno sporočili, da bo Dulles v začetku septembra odpotoval na Filipine in da se bo do 4. septembra v Manili sestal s filipinskim zunanjim ministrom Garcio.

Najbolj omejuje pomen udeležbe na filipinski konferenci izjava, ki jo je objavilo pakistansko zunanje ministrstvo. Izjava pravi, da pakistanska vlada ni vnaprej pristala na nobeno obveznost, ki bi utegnila izhajati iz pogajanj v Baguju. Vendar pravi izjava, da se pakistanska izjava strinja z mnenjem ostalih sedmih vlad, da je treba položaj v jugovzhodni Aziji proučiti z namenom, da se okrepi mir, in da je treba, če bi bilo potrebno, skleniti tudi pogodbo o kolektivni varnosti v skladu s cilji in z načeli listine OZN.

Medtem je danes agencija «Nova Kitajska» objavila besedilo poročila, ki ga je imel kitajski ministrski predsednik in zunanji minister Cuenlaj na zasedanju sveta narodov, najvišje kitajske izvršne oblasti, v Pekingu. Cuenlaj je govoril o ženevski konferenci in poudaril, da je bil kljub ameriškemu nasprotovanju sklenjen sporazum o premirju, ki «v nekaterih točkah» sicer ni popolnoma zadovoljiv, ki pa vendarle pomeni uspeh konference. Nato je kitajski zunanji minister hvalil spravljivo stališče Anglije in Francije in napore «colombskih držav», zlasti Indije, da se doseže premirje.

Nato je Cuenlaj nadaljeval, da «ameriški napadalni krogi prav gotovo ne bodo dopustili popolnega in neoviranega izvajanja» ženevskih sporazumov, in potem govoril o ameriških načrtih za sklenitev jugovzhodnoazijskega obrambnega pakta, «napadalnega bloka, ki je naperjen v prvi vrsti proti Kitajski in ki naj sabotira kolektivno sodelovanje držav, ki so se udeležile ženevske konference, v indokitajskem vprašanju». Če bi bil ta pakt sklenjen, je dejal Cuenlaj, bi bila «skupna stvar obnovitve miru v Indokini ogrožena, izvedba sporazuma o premirju pa bi utegnila biti motena».

V londonskih političnih krogih so te izjave naredile precejšen vtis. Tu pravijo, da sta bila v Ženevi tako Molotov kot Cuenlaj obveščena o načrtih za ustanovitev SEATO in da je Cuenlaj še posebej zahteval od Edena pojasnila, ki mu jih je Eden dal in mu obenem zagotovil, da bo imela jugovzhodnoazijska regionalna organizacija popolnoma obrambeni značaj in da bi bila v nekem smislu protiutež h kitajsko-sovjetskemu paktu iz leta 1950.

Incidenti v Palestini

JERUZALEM, 14. — Arabska legija je sporočila, da so včeraj trije jordanski vojaki padli v zasedo, ko so patrulirali na lastnem ozemlju vzdolž demarkacijske črte z Izraelom pri vasi Surif v pokrajini Hebron. Enemu jordanskemu vojaku se je posrečilo uiti, drugi je bil ubit, tretji pa ujet.

Opazovalci komisije OZN v Palestini so odšli na kraj incidenta in uvedli preiskavo.

Z izraelske strani pa zatrjujejo, da so jordanski vojaki prvi začeli streljati na izraelske naseljence, ki so obdelovali zemljo na izraelski strani demarkacijske črte.

Angleška laburistična delegacija si ogleduje sovjetsko kmetijsko razstavo v Moskvi.

Francija sporočila zaveznikom svoje nove predloge o EOS

Večina francoskega tiska obžaluje, da se je enotnost vlade nakrhala prav v trenutku, ko čaka Mendès-Francea nelahka naloga, da prodre s svojimi načrti v Bruslju - Previden komentar «New York Timesa»

PARIZ, 14. — Francoska vlada je poslala danes predpoldne ostalim petim vladam podpisnicam pariške pogodbe o evropski obrambni skupnosti besedilo konvencije o izvajanju pogodbe, ki jo je včeraj zvečer na predlog ministrskega predsednika Mendes-Francea odobrila narodna skupščina.

Doslej niso tisku dali nobenega uradnega sporočila o določilih tega načrta konvencije, tako da v pariških krogih sodijo, da informacije, ki so jih včeraj objavili nekateri pariški listi, odgovarjajo resnici, zlasti še, ker jih doslej nihče ni zanikal.

Nekaj več je o tem danes popoldne povedal sam Mendes-France v svojem običajnem sobotnem nagovoru po radiu. Mendes-France je ponudaril, da mora Francija danes izbirati med oborožitvijo Nemčije, ki bi jo lahko nadzorovala, in med nemško oborožitvijo, ki bi se izmikala vsakršni francoski kontroli. Dejal je, da je to sicer neprijetna alternativa, toda «vendar država si pred neprijetnostmi ne sme zatiskati oči», in ne more «zavlačevati v nedogled, ker je «da» krut, «ne» pa ni realističen».

Nato je Mendes-France opozoril, da se zaradi francoskega obotavljanja ZDA in Anglija pripravljajo, da priznajo odelno, toda samo zaenkrat odelnox suverenost Zahodni Nemčiji. Poleg tega, je rekel ministrski predsednik, je vprašanje EOS, odkar se je pojavilo, začelo zastrupljati vse francosko notranje življenje. Tudi zaradi tega se je treba odločiti.

Mendes-France je nato omenil svoj načrt, ki ga je včeraj sprejela vlada. Dejal je, da bo po mnenju vlade ta kompromis sprejemljiv tako za zavezniške države kot za ogromno večino francoskega ljudstva. Končno beseda pa pripada francoskemu parlamentu.

Ves francoski tisk posveča razumljivo svoje današnje uvodnike in komentarje kompromisni rešitvi, ki jo je izdelal Mendes-France. Ob tem stopa v ozadje tudi odstop treh golističnih ministrov; pri tem pa številni listi ne skrivajo svojega nezadovoljstva, ker se je vlada nakrhala prav v trenutku, ko se Mendes-France loteva nelahke naloge, da prepriča ostalih pet držav EOS, naj pristanejo na njegove predloge.

Socialistični «Franc Tireur» odobrava Mendes-Franceovo politiko glede EOS in zatrjuje, da bo francoski parlament ratificiral pariško pogodbo, če bo pet francoskih partnerjev v Bruslju pristalo na Mendes-Franceove predloge. List izraža tudi mnenje, da bo v tem primeru več upanja za uspeh pogajanj z ZSSR.

Tudi desni demokristjanski «Aurore» odobrava sklep francoske vlade in pravi, da bo parlament končno lahko sklepal o točno določeni francoski politiki v evropskih vprašanjih.

Neodvisni socialistični «Combat» pa izraža predvsem zaskrbljenost za usodo Mendes-Franceove vlade in pravi nato, da bodo demokristjani, ki so toliko napadali Mendes-Francea, morali ugotoviti, da je spravil pred parlament vprašanje EOS, ki so ga oni dve leti zaman poskušali dati na dnevni red narodne skupščine, da pa bodo tisti, ki so si najbolj želeli, da bi Mendes-France postal predsednik vlade, ker bi se s tem začela nova gospodarska in socialna politika in ker bi jo spremljala «zunanja politika, ki bi bila manj podvržena željam atlantskih zaveznikov», gotovo bridko razočarani. List izraža obžalovanje, da peti Mendes-Francu zaradi tega izguba najbolj iskrene podpore.

Londonski «Times» pa zatrjuje, da še manjkajo podrobnosti, po katerih bi bilo mogoče oceniti Mendes-Franceove načrte, da pa to, kar je že znano, «povzroča določeno vznemirjenost v tujih krogih, ki so zainteresirani na EOS». Vendar je to šele začetek pogajanj in ne njihov konec, nadaljuje «Times», in Mendes-France bo lahko v Bruslju igral karto, da je edini človek, ki ima kaj upanja, da pripravi francoski parlament do ratifikacije EOS, pa čeprav v spremenjeni obliki.

«New York Times» pa objavlja previden uvodnik, v katerem se ne spušča v obravnavanje informacij o Mendes-Franceovih načrtih, temveč samo priznava francoskemu ministrskemu predsedniku spretnost in energijo in mu izraža svoje zaupanje.

Medtem ugibajo v Franciji, kako se bo razvilo vprašanje treh golističnih članov vlade, ki so po včerajšnjem odstopu svojih treh kolegov in po odobritvi njihovega stališča v golistični parlamentarni skupini vendarle ostali v vladi. Gre za ministra za severnoafriške zadeve Foucheta in za podtajnika Catrouxa (letalsko ministrstvo) in Ulvera (ministrstvo za državni proračun).

Laburistična delegacija v Pekingu

Svečan sprejem na pekinškem letališču in prve družabne prireditve - „Christian Science Monitor" pravi, da bi morali laburiste povabiti tudi v ZDA

PEKING, 14. — Kot poroča pekinški radio, je danes prispela v Peking angleška laburistična delegacija pod vodstvom Clementa Attleeja. Laburisti so odpotovali iz Moskve z letalom v četrtek.

Laburistično delegacijo so na pekinškem letališču sprejele številne osebnosti, med njimi kitajski pesnik Kuomojo, podpredsednik kitajske vlade, namestnik zunanjega ministra Cangčanfu in predsednik pekinškega mestnega odbora Pengčen.

Nadalje poroča pekinški radio, da so se predstavniki angleške laburistične stranke, ki so danes prispeli v Peking, udeležili zakuske, ki jim jo je priredil predsednik «kitajskega diplomatskega združenja» Canghsijo. Zakuske so se udeležili tudi ministrski predsednik in zunanji minister Cuenlaj s številnimi člani vlade, angleški odpravnik poslov Trevelyan, člani diplomatskega zbora in številni predstavniki kulturnih, gospodarskih in sindikalnih krogov in tiska.

Današnji bostonski «Christian Science Monitor» pa zatrjuje, da bi morali biti Clement Attlee, Aneurin Bevan in drugi člani laburistične delegacije, ki so zdaj na obisku v Pekingu, povabljeni v ZDA. List poudarja, da bi ta obisk bil koristen, ker bi se angleški politiki lahko prepričali, da so «Amerikanci ljudstvo, ki sovraži vojno, ljubi mir in razume svobodo».

Ben Amar in Masmudi pojdeta v Pariz

PARIZ, 14. — Francosko zunanje ministrstvo sporoča, da bosta tunizijski ministrski predsednik Tahar Ben Amar in minister brez listnice Masmudi 17. in 18. avgusta uradna gosta francoske vlade. Med njunim obiskom v Parizu se bodo dogovorili o pogojih, v katerih se bodo začela pogajanja za nove francosko-tunizijske konvencije.

Laurov županski stolček v nevarnosti

NEAPELJ, 14. — Občinski svetovalci PNM v neapeljskem občinskem svetu so predložili občinskemu tajništvu resolucijo o nezaupnici sedanjemu županu Achillu Lauru in občinskemu odboru. Resolucija opozarja, da se je fronta, ki so ji volivci dali večino na upravnih volitvah leta 1952, razbila (zaradi izstopa Laura in njegove skupine iz PNM), in obtožuje občinsko upravo, da je zlorabila svojo oblast in slabo uporabljala javni denar, tako da je povečala občinske dolgove in povišala letni primanjkljaj v občinskem proračunu od štirih na enajst milijard lir. Končno poziva resolucija župana Laura in občinski odbor, naj odstopita.

O resoluciji bodo razpravljali verjetno na seji občinskega sveta 18. avgusta. Usoda Laurove občinske uprave, ki je zaradi razkola med monarhisti izgubila deset od svojih nekdanjih 39 svetovalcev, je odvisna od stališča 11 demokristjanskih in 13 neofašističnih svetovalcev.

Podli nasveti „Dela" italijanskim imperialistom

Neverjetna je podlost izdajalskih duš v redakciji Vidalijevega «Dela». Ves Trst ve, da so predlanskim v marcu zagovarjali fašistične golobradce; da so se po osmooktobrskem diktatu javljali za prostovoljce za borbo proti divizijam Jugoslovanske ljudske armade, da so nato potegnili s krvavimi fašističnimi plačanimi provokatorji v lanskem novembru, da še pred petimi dnevi niso našli niti besedice obsodbe ponovnega organiziranega poskusa fašistične provokacije. Itd.

Ves Trst ve, da so zadnjih šest let italijanskim imperialistom pomagali vsak dan in vsako uro vključevati Trst v Italijo, niti s prstom niso mignili, ko se je vse demokratično prebivalstvo naše cone borilo proti finančnim in gospodarskim sporazumom, ki so vpregli Trst v falimentarno gospodarstvo Italije; vse so storili, kar so mogli, da pred dvema letoma naše ljudstvo ne bi izrazilo svojega mogočnega protesta na veličastnem zborovanju pri Bazovici proti mešetarskim londonskim dogovorom; preprečiti so hoteli oktobrsko protestno zborovanje na Trgu Garibaldi proti diktatu.

In danes? Danes ne nehajo zmerjati najdoslednejših borcev, ki so Trst osvobodili izpod fašističnega in nacističnega jarma (kar Vidali naziva danes sramotna preteklost), ne nehajo pljuvati te dejanske in edine osvoboditelje Trsta in jih zmerjati, da so oni storili tisto, kar so dejansko počenjali kominformovski slovenski janičarji in bersaljerji.

Toda, kar so začeli pisariti v včerajšnji številki «Dela», presega v tem okviru vse njihove dosedanje izdajalske podvige. Včeraj so začeli enostavno z nasveti imperialistični Italiji, kako naj s Slovenci ravna po eventualnem prevzemu uprave nad našo cono! Poglejte, kaj ji svetujejo:

še doslednejše izvajanje italijanskih fašističnih zakonov; edini uradni jezik naj bo samo italijanski, fašistom namigujejo, naj s terorjem dosežejo, da se ne bi niti na cesti smelo govoriti slovenski; napisi vseh uradov naj ostanejo samo italijanski, imena vseh krajev naj bodo izključno ona poitalijančena; zloglasni člen 4. zakonskega načrta o prevzemu nestalno nameščenih uradnikov naj stopi v veljavo; itd.

Vse to je v «Delu» seveda izneseno v obliki primerjave z določbami mirovne pogodbe. Toda, kdaj je «Delo» protestiralo — vsaj formalno — proti temu, da se ne izvajajo oni členi mirovne pogodbe, ki nam jamčijo enakopravnost? Nikoli.

Toda ne samo to! «Delo» se v svoji zadnji številki celò zgraža nad vestjo koprskega radia, ki izraža domnevo, da bo jugoslovanska vojska zasedla Lazzaretto pri Tenkem rtiču na Miljskem polotoku, potem ko so ga angleške čete v teh dneh izpraznile. Ni jim prav torej — kot ni prav nobenemu italijanskemu imperialistu — da bi Jugoslavija dobila kakršen koli košček svojega nacionalnega ozemlja kljub temu, da je morala že toliko žrtvovati.

Mislimo, da je čas, da sami čitatelji «Dela» njegove urednike naučijo pameti!

In še nekaj: vprašajo naj jih — kot smo jih nedavno zaman vprašali mi — zakaj ni doslej še noben ruski časopis napisal niti ene vrstice, s katero bi podprl vidalijevsko tezo in linijo kominformovskem časopisju v Trstu in v Italiji?

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1940 umorjen v ječi mladi borec za pravice delovnega ljudstva Slavko Škamperle.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, nedelja 15. avgusta
Vnebovzetje M. D. Hudinja
Sonce vzide ob 5.03 in zatone ob 19.15. Dolžina dneva 14.12. Luna vzide ob 19.26 in zatone ob 6.11.
JUTRI, ponedeljek 16. avgusta
Rok, Nemira

POROČILO ODBORNIKA PROF. CUMBATA O OSEBJU TRŽAŠKE OBČINE

Kako naj se reši vprašanje prevelikega števila občinskih uslužbencev

Vprašanje naj bi se rešilo na strogo upravni podlagi ali pa z ugotovitvijo, da je njegova rešitev iz raznih razlogov nemogoča

Na vsaki razpravi o letnem proračunu tržaške občine je prišlo na dan vprašanje števila zaposlenega osebja in izdatkov, ki jih ima občina za osebje. Znano je, da redni dohodki tržaške občine ne krijejo niti stroškov za osebje. In prav to dejstvo je v občinskem svetu sprožilo dolge diskusije in ugotovitve, da je v občinskih uradih zaposlenih preveč uslužbencev. Toda to vprašanje ni tako preprosto. Res je, da je ves birokratski aparat, tako občinski, kot tudi drugih javnih ustanov, ogromen in zapleten, da se sam sebe duši in zavira redno delovanje ustanov samih. Preprost opazovalec bi na kratko zaključil to razpravo. Dejal bi: če je preveč osebja, naj se odvečno zaposlene osebe odpustijo iz službe. Odpustiti ljudi iz službe pa ni tako preprosta stvar. Vprašati se je treba tudi, kje bodo te osebe dobile službo? Danes, ko je v Trstu na 100 zaposlenih 20 brezposelnih, je takšna rešitev nemogoča. Toda kaj storiti? Nekateri svetovalci so predlagali občinskemu odboru, naj bi občinska uprava zaposlila določeno število odvečnega osebja v raznih uradih v tako imenovana proizvajalna podjetja. Teh podjetij pa tržaška občina dejansko nima. Zato so nekateri predlagali, kar je predlagal tudi občinski svetovalec dr. Dekleva, da se ustanovi na primer občinsko podjetje za predelavo smeti. V tem podjetju, ki bi bilo brez dvoma koristno tudi za občinske finance, bi lahko zaposlili del odvečnega osebja. Do sedaj pa so ti predlogi ostali le zabeleženi v sejnih zapisnikih.

Ker pa to vprašanje postaja vedno bolj pereče, se je odbornik za osebje prof. Cumbat na eni od zadnjih sej pomladanskega in poletnega zasedanja odločil podati obširno poročilo o številu zaposlenih uslužbencev v občinski upravi. Za danes bomo objavili obširen izvleček njegovega poročila, o katerem bodo razpravljali na jesenskem zasedanju.

Prof. Cumbat je dejal, da se je občinski odbor odločil predočiti javnosti in višjim oblastvenim organom vse strani tega vprašanja, ki je večkrat predstavljal gradivo razprav občinskih svetovalcev in raznih organov državne oblasti in ki do sedaj ni bilo še nikoli podrobno proučeno. K poročilu je prof. Cumbat priložil razne tabele, iz katerih je razvidno, kje in koliko uslužbencev je zaposlenih v raznih občinskih ustanovah, oddelkih in uradih. V poročilu ugotavlja, da je iz prve tabele razvidno pomanjkanje in odvečnost osebja ter zaključuje, da je na osnovi te tabele odveč 52 uradnikov in 38 pomožnih oseb (5 odstotkov odnosno 9 odstotkov). To pa seveda, pravi prof. Cumbat, v primerjavi z dejanskim številčnim stanjem in s stanjem, ki ga predvideva spisek stalno zaposlenega osebja na osnovi normalnega delovnega urnika, 7 ur dnevno za uradnike in 8 ur dnevno za pomožno osebje.

V tabeli 1 bis pa prof. Cumbat ugotavlja, da se odvečnost osebja spremeni v pomanjkanje, če se upošteva, da se zaposleni uradniki in pomožno osebje ne držijo gornjega delovnega urnika, ampak delajo samo 6 ur dnevno, to je eno odnosno dve uri manj na dan kot predvideva delovni urnik. To pa zahteva spremembo odnosa med zahtevanimi delovnimi urami za izvedbo potrebnega dela in številom zaposlenih oseb v prizadetih službah. Jasno je, da koliko več ur dnevno so uslužbenci zaposleni, toliko manj osebja se potrebuje in obratno. Zato imamo danes na osnovi sedanjega delovnega urnika v občinskih uradih 103 uradnikov in 98 pomožnih uslužbencev manj, kot bi jih potrebovali.

Glede zaposlitve delavcev pa ugotavlja, da čeprav delajo delavci 8 ur dnevno, je kljub temu 100 oseb odveč. Ta odvečnost zaposlenih delavcev pa je popolnoma upravičena, pravi prof. Cumbat, ker je treba upoštevati velike potrebe za mestno čistočo. Hkrati pa je treba upoštevati večje število zaposlenih kuharic in postrežnic v šolah, ker se je povečalo tudi število razredov in šolskih kuhinj. Isto velja za osebje zaposleno v otroških vrtcih. Potem ko opozarja na število zaposlenega osebja, ki ne spada v seznam stalno zaposlenih uslužbencev, ugotavlja:

1. na področju službenih mest, ki jih določa seznam stalno zaposlenega osebja imamo samo namišljeno število 190 odvečnih uslužbencev, ki se dejansko spremeni v pomanjkanje 101 uslužbencev, če upoštevamo, da stalno zaposleni uradniki in pomožno osebje delajo samo 6 ur dnevno;

2. na področju zaposlenega osebja na osnovi izrednega pravilnika imamo 63 uslužbencev več, kar pa popolnoma upravičuje potrebe in značaj zaposlitve (otroški vrtci).

3. dejansko odvečno število predstavlja samo 366 uslužbencev, ki so zaposleni v službah izven ožje občinske uprave. Če pa od tega števila odštejemo še tistih 101 uslužbencev, ki zaradi skrajšanega delovnega urnika v občinskih ustanovah primanjkujejo, pridemo do zaključka, da doseže število odvečnega osebja 265 enot. To seveda na osnovi stanja 1. marca 1954.

Na osnovi gornjih ugotovitev prof. Cumbat med drugim zaključuje: Takšno je torej stanje osebja. Brez dvoma je to stanje zelo resno, ker se še vedno močno občuti dediščina preteklosti, vsa zmešnjava, ki je nastala v takojšnji povojni dobi in resno gospodarsko stanje uslužbencev javnih ustanov in mesta sploh.

To vprašanje je treba nujno načeti in ga je treba rešiti ali na strogo upravni podlagi ali pa ugotoviti, da je rešitev iz političnih, socialnih in sindikalnih vzrokov nemogoča. V tem drugem primeru pa ne bo več mogoče dolžiti občinsko upravo, da ima preveč uslužbencev, ki dejansko obstajajo samo na papirju, in tudi ne velikega bremena, ki ga mora občinski proračun prenašati z osebjem.

Rešitvi, ki se lahko predlagata, vedno na osnovi strogega upravnega značaja, ki ju bo občinski svet lahko sprejel ali ne, sta samo dve:

1. vzpostavitev obveznega urnika 42 ur tedensko za uradnike in 48 ur tedensko za pomožno osebje.

Na ta način bi dejansko pomanjkanje osebja takoj izginilo in bi se avtomatično in v celoti črtalo breme plačevanja nadur. Poleg tega bi se v nekaterih oddelkih, kjer je stanje zelo resno, položaj normaliziral. Navajam na primer šolske sluge, ki jih je na osnovi 6-urnega dnevnega dela res premalo. S prihodnjim letom — če bomo hoteli proučiti absurden in neizvedljiv ukrep, da zapremo nekatere šole — bo treba zvišati število šolskih slug, kljub temu, da 8-urni delovni urnik za takšno delo, kakršno za opravljajo sluge, ni naporen. Pri tem omenja tudi nekatere redarje in uslužbence, ki so dodeljeni službam izven občinskih ustanov.

2. V cilju razbremenitve proračuna glede stroškov za osebje:

a) zahtevati povračilo stroškov za osebje, ki je zaposleno v ustanovah izven občinske uprave;

b) odpust uslužbencev, ki niso stalno zaposleni in ki spadajo v isto družinsko skupino s stalno zaposlenimi uslužbenci;

c) upokojitev osebja v 65 letu starosti ali pa tistega, ki ima že 40 let stalne službe. Ta upokojitev bo lahko izvedena takoj ko bo sprejet predlog občinskega odbora od preteklega aprila o dopolnitvi pokojnin.

Drugi nujni ukrepi so naslednji:

Preureditev službe mestne čistoče, da odgovarja večjim potrebam, ki jih zahteva razširitev mesta in s tem razširitev okoliša za pometače in za pobiranje smeti;

reorganizacija službe čiščenja občinskih uradov in še posebno povečanje potreb na šolah;

izboljšanje, kot je bilo to že omenjeno, informativne in stražarske službe itd.

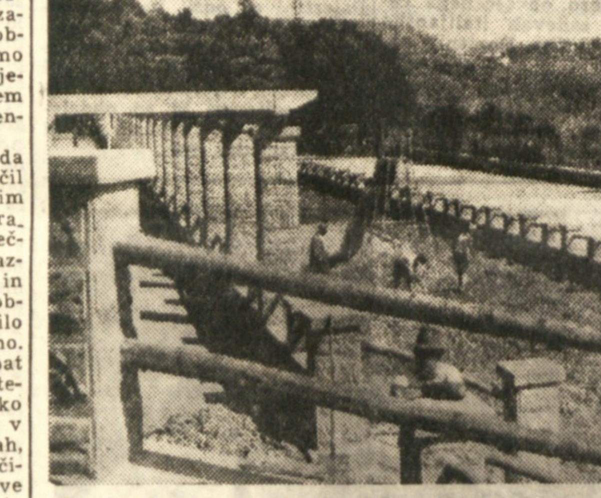
Vsi ti predlogi, ki jih nakazuje to poročilo, so med seboj povezani. Na njih moramo gledati enotno. Prof. Cumbat zaključuje svoje poročilo z opozorilom, da je treba paziti, da se ne bo stanje še poslabšalo. O vsem tem pa bo občinski svet še razpravljal. Razprava pa bo morala nujno prinesti določene sklepe, da se to vprašanje enkrat za vselej reši in zaključi.

Mi za sedaj še ne bomo komentirali tega, kar pravi prof. Cumbat. Objavljamo njegovo poročilo z namenom, da obvestimo javnost o tem perečem vprašanju in da jo seznanimo s tem, kako mislijo in vidijo to vprašanje današnji upravitelji.

OB PRISOTNOSTI ŠTEVILNIH STARŠEV IN OTROK

NOVO OTROŠKO IGRIŠČE izročeno svojemu namenu

Svečanost v vili Revoltella bi bila mnogo prisrčnejša, če ne bi bilo ustvarjeno iredentistično vzdušje

Včeraj zvečer ob 6. uri so svečano otvorili novo otroško igrišče v vili Revoltella. Pri otvoritvi je bilo prisotnih kakih tisoč mater, očetov in otrok, ki so si tako prvikrat ogledali novo, res lepo igrišče. Prisotni pa so bili seveda tudi predstavniki oblasti, med njimi tržaški župan, šef oddelka za javna dela ZVU dr. Caffarelli, direktor SELAD Mayer in drugi. Po kratki otvoritveni svečanosti so otroci napolnili novo igrišče in se je razvila pristna otroška živahna zabava.

Igrišče je zgradil SELAD in porabil za to gradnjo okrog 20 milijonov lir. Skupno obsega igrišče 3200 kvadratnih metrov in ima tri terase. Na prvi terasi je rožni nasad s toplimi gredami in vsem potrebnim, na drugi terasi pa je drsalnica in štirje bazeni peska kjer se bodo lahko igrali najmlajši in zidali svoje gradove. Tretja terasa je razdeljena na dva dela: na levi strani je betoniran prostor za odbojko odnosno za košarko, na desni pa je prav tako betonska ploščad za kotalkarje. Poleg teh treh teras je na skrajnem levem robu še poseben privzdignjen prostor, na katerem je vrtiljak in posebna terasa, od koder je lep razgled na mesto.

Z otvoritvijo tega igrišča se je povečalo število otroških igrišč v Trstu in bodo lahko obiskovali to igrišče vsi otroci, ki drugače ne morejo iz mesta. Ugodna avtobusna zveza namreč omogoča, da se v poletni vročini starši in otroci umaknejo v to bližnjo okolico, ki je lepo urejena za sprejem otrok. Poleg tega pa bodo na prostoru za prireditve lahko mladi umetniki tudi nastopali in pokazali svoje znanje pred občinstvom, sestavljenim iz svojih vrstnikov. Ko pa se bo pričel pouk, bo igrišče na razpolago vsem tržaškim šolam.

Igrišče ni še popolnoma dokončano, ker je v spomladanskih mesecih gradnjo zaviralo slabo vreme. Tako bo treba še dokončati prostor za prireditve in istočasno urediti park rož, ki je bil do otvoritve le začasno urejen.

Ko opisujemo lepo urejeno otroško igrišče, pa žal ne moremo izpustiti onega dela včerajšnje svečanosti, ki je bil do skrajnosti neumesten. Vse igrišče je bilo namreč okrašeno z velikimi italijanskimi trobojnicami in v treh značilnih barvah je bil tudi trak, ki je ob otvoritveni svečanosti zapiral vhod na igrišče — kot da bi šlo za iredentično politično manifestacijo. Najbolj neumesten pa je bil govor župana, ki je tudi tokrat pričel s polemiko, kot jo dobro poznamo v občinskem svetu, in na tem enem primeru poveličeval svoje vladanje v tržaški občini. Ena lastovka pa še ne prinese pomladi! Poleg tega pa so sredstva za to otroško igrišče šla iz conskega in ne iz tržaškega občinskega proračuna in ima občina pri gradnji zelo malo zaslug.

Živahen promet pred praznikom

Pred prazniki se vedno polno ljudi odpravlja iz Trsta v okolico. Številke o potnikih, ki so šli skozi tržaške bloke, so zato postale v zadnjih dneh zelo visoke. V soboto je tako odpotovalo čez blok proti Jugoslaviji 849 oseb (samo cestni blok), medtem ko je čez blok proti Italiji odpotovalo 11.202 osebi in po železnici 5.293 oseb.

Seveda se vozijo čez obmejne bloke povečini le oni, ki imajo «Vespo», če že ne avto, zato bo danes posebno živahno po vseh okoliških vaseh. Zlasti pa bo živahno na Repentabru, kjer je danes tradicionalni praznik.

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

Neprimerna šala mladeniča ki bi se lahko slabo končala

V neki gostilni je pograbil radijski aparat in z njim zbežal - Obtožili so ga tatvine, a so ga končno le oprostili

Nevarno šalo si je izmislil 30-letni Cunja Egidij iz Skofij štev. 207, ki bi ga kmalu spravila v zapor. Če je človek v «rožicah», se mu zdi, da je vsaka šala dovoljena, tudi če drugi niso enakega mnenja. K sreči pa se je vse končalo dobro, čeprav je Cunja imel za nekaj časa opravka s sodnijo, odvetniki, paragrafi in policaji.

Bilo je v petek 30. julija zvečer. Cunja je bil v veseli družbi v gostilni Hrevatin v Jelerjih. Bil je dobre volje, saj imajo v Miljskih hribih prav dobro kapljico. Ni manjkalo smeha in zabave. Ob kozarcu dobrega vina je Cunja poslušal skupno s svojimi prijetelji nekega harmonikarja. Vesela družba je povabila Egidija, naj zapleše sredi lokala, da bo več smeha in zabave. Fanta ni bilo treba dosti nagovarjati. Pustil je kozarec in vstal izza mize, da bi se zavrtel. «Pazi, da mi ne zvrneš vse na tla! Ne pleši, da mi ne pokvariš aparatov». Tako ga je resno opomnil Ettore Hrevatin, ki se je ravno takrat pogajal z lastnikom gostilne, da bi mu prodal nov radio aparat. Hrevatin namreč trguje z radio aparati in je tisti večer prinesel v Hrevatinovo gostilno (v Miljskih hribih se skoraj vsak piše Hrevatin) dva aparata, ki ju je postavil na neko mizo v lokalu.

Cunji seveda ni bilo po volji, da so mu prepovedali plesati. Pa si je izmislil nekaj drugega. Ko sta trgovec in gostilničar opazovala en radio-aparat, je Cunja zagrabil drugega in zbežal z njim iz gostilne.

Takrat pa so se pognali za njim kot pes za zajcem. Ni mogel zbežati daleč. Planili so nanj, da bi mu vzeli aparat. Pri prerivanju pa je aparat padel na tla in se precej pokvaril (približno za 8.000 lir škode). Seveda so takoj obvestili policijo, ki je odpeljala «šaljivca» na varno.

Zaradi te šale se je moral zdaj Cunja zagovarjati pred sodiščem.

«Zakaj ste vzeli aparat in zbežali?».

«Bil sem v «rožicah», pa sem se hotel malo pošaliti».

«To niso vendar šale».

«Samo pošaliti sem se hotel, saj je bilo vendar tam dosti ljudi, kako bi si sploh mogel misliti, da bi lahko ukradel aparat».

Tako se je, približno razvijala razprava in pogovor med obtožencem in sodnikom. Zaslišali so tudi nekaj prič, ki pa niso mogle trditi, da je Cunja prav nameraval ukrasti radio aparat.

Tehtnih dokazov ni bilo, zato je sodišče oprostilo Cunjo zaradi pomanjkanja dokazov. Prav gotovo si ne bo privoščil več take šale.

22. avgusta dopoldne splovitev „Aquileie"

Že pred tednom bi morali v ladjedelnici Sv. Marka sploviti motorno ladjo «Aquileio», katero grade za Tržaški Lloyd. Splovitev pa so iz neznanih razlogov odpovedali in javljajo sedaj, da bo splovitev v nedeljo 22. avgusta ob 10. uri. Nič se ne ve, kaj je napotilo direkcijo CRDA, da je odpovedala splovitev omenjene ladje in lahko zabeležimo samo govorice, ki se razširjajo med delavci, da so pri direkciji čakali prihod Italije in so zato premaknili dan splovitve.

«Aquileia» je že teden dni pripravljena za splovitev in ima 6440 brutto registrskih ton, dolga je 121 metrov in visoka do glavnega mostu 7,95 metrov. Ladja bo opremljena z Diesel motorjem, ki bo razvijal 5.400 konjskih sil na osi in bo omogočal brzino 15,3 milj na uro.

Povratek otrok iz počitniških kolonij

Podporno društvo za Tržaško ozemlje obvešča, da se vrnejo otroci iz počitniške kolonije iz Škofje Loke, v ponedeljek 16. t. m. z vlakom ob 19.30 v Trst. Starši so naprošeni, da pridejo pravočasno na kolodvor, da sprejmejo svoje otroke.

JATE TUNOV OB OBALI PRI SV. KRIŽU

Kriški ribiči včeraj dvakrat zaprli mreže

Zjutraj so potegnili na suho okoli 280 tunov, dopoldne pa še 1.090 - Tuni so težki od 8 do 10 kg

Tudi včeraj so kriški ribiči imeli uspešen lov. Po dveh letih so se ob obali pri Sv. Križu zopet pojavile jate tunov in predvčerajšnjim so prvič zaprli mreže. Medtem ko je bil v petek lov najuspešnejši zvečer, so jih včeraj polovili že zjutraj in dopoldne, pri čemer so potegnili na suho okoli 1.370 tun, težkih od 8 do 10 kg.

Včeraj so mreže zaprli prvič zjutraj ob 7. uri, ko so posamezne «tunere» ulovile po 70, 90 in 120 tunov. Drugi lov okoli 10. ure pa je bil mnogo obilnejši, saj so iz mrež potegnili 500, 320 in 270 tunov.

Polovico ulovljenih tunov dobi lastnik «tunere», ostalo polovico pa si razdelijo ribiči: 6 mož v «tuneri» in trije opazovalci na «vedetah», ki obveščajo ribiče o premikanju tunov. Ribiči so z lovom nadvse zadovoljni, saj si bodo z izkupičkom za prodane ribe lahko precej opomogli. Škoda le, da nimajo boljše ribiške opreme,

Delavci CRDA na dopustu

Ravnateljstvo Združenih jadranskih ladjedelnic je sklenilo zapreti vse obrate in poslati vse delavce in uradnike hkrati na dopust. Hkrati pa bodo šteli, da so v tem času na dopustu tudi vsi tisti delavci, ki so bili aprila suspendirani iz obratov in ki prejemajo samo osnovno plačo. Ti delavci, ki so na prisilnem počitku, so smatrali, da je ta ukrep krivičen in da bi jih morali poslati na dopust potem, ko bi bili vključeni v proizvodnjo. Ravnateljstvo, opirajoč se na zakonske predpise, je to zahtevo zavrnilo. Zato so suspendirani delavci na zadnji skupščini sestavili delegacijo, ki bo šla na ravnateljstvo CRDA zahtevat, da jim priznajo poleg osnovne plače tudi 10 odstotkov na ure akordnega dela, ki jih dela vsak delavec zaposlen v obratih CRDA.

Pevski koncert v Šempolaju

Kot vsako leto tako bo tudi letos, v nedeljo 22. avgusta priredilo prosvetno društvo «Zarja v svobodi» v Šempolaju svoj pevski koncert. To je po vojni, odkar prosvetno društvo obstaja, že deveti po vrsti, tako da ga res po pravici lahko imenujemo tradicionalni pevski koncert v Šempolaju.

Vsako leto vabimo pevske zbore iz naše bližnje tržaške in goriške okolice. Pevci z veseljem prihitijo na ta nastop, ki je nekaka revija naše lepe slovenske pesmi. Obširno dvorišče pri Kosminovih se napolni zvestih mladih in starih poslušalcev, ki poslušajo in uživajo prelepo slovensko pesem. Še dolgo po nastopu se spominjajo tega ali onega pevskega zbora in krasnih izvajanj pesmi. V živem spominu nam je petje pevskega zbora «Slavko Škamperle», katerega je vodil na žalost sedaj že pokojni pevovodja Venturini. Kako zelo je ugajala tista «Pohojena travca», ki so jo poslušalci zahtevali še in še.

Po končanem pevskem sporedu se razvije prosta zabava, pevci in poslušalci posedejo k mizam, prireditelji pa jim postrežejo z dobrimi «kranjskimi» klobasami in odlično vinsko kapljico. **Z. P.**

Avto se je obrnil

Okrog polnoči se je na Ul. Fabio Severo prevrnil osebni avto tipa «Lancia Aurelia». Avto je vozil iz mesta in zavozil s precejšnjo brzino v ovinek pri novem nebotičniku. Po izjavah vozača je takrat privozilo naproti neko drugo vozilo, ki ga je zaslepilo z močnimi lučmi, zaradi česar je on močno zavrl. Šofer se ne spomni ničesar več, ker se je vozilo prvo podrsalo po cesti, nato zaletelo v zid, ki je ob cesti in končno prevrnilo narobe, tako da je ostalo s streho na tleh.

Kljub tej precejšnji akrobaciji vozila pa sta ostala oba potnika popolnoma nepoškodovana, če ne upoštevamo precejšnjega strahu in živčnega pretresa.

V avtomobilu sta se vozila 23-letni Stelli Luciano, stanujoč na Salita di Gretta 39, in 23-letni Aldo Benevol, stanujoč v Ul. Bellini 13. Oba sta se rešila iz avtomobila skozi okenca.

Prometna nesreča

Tarcisio Prignoli, 29 let star stanujoč v Ul. Belpoggio 19, je okrog 15. ure vozil motorni tovornik tipa «Mechless» po obalni cesti iz Barkovelj proti Grljanu in hotel na križišču zaviti na levo, pri čemer pa se je v njegov motor zaletela «lambreta», ki je vozila za njim. Incident pa se je k sreči končal brez hujših posledic; čeprav sta oba potnika z «lambrete» padla po tleh. Na lambreti sta se vozila Umberto Ferluga, 22 let star, stanujoč na Kolonkovcu 501 in Lucian Sabatin, 22 let star stanujoč isto tam, ki sta dobila le lažje poškodbe. Oba ponesrečenca so z avtom RK odpeljali v bolnico, kjer so jima obvezali več prask. Po tej zdravniški pomoči sta lahko odšla domov in bosta zdrava v 4-6 dneh. Vozač motornega tovornika se ni poškodoval.

Suknjič so mu ukradli

V teh vročih dnevih zahajajo radi Tržačani v okoliške vasi, posebno na Opčine, Repentabor in na Fernetiče, kjer se hladijo in si privoščijo dobro kapljico in kraškega pršuta. Tako je šel tudi Antonio Beccari iz Ul. Segantini 16 na Fernetiče in se je ustavil v gostilni pri Maksu, kjer imajo tudi igrišče za balincanje. Beccari je verjetno vnet balincar in si je po nekaj kozarcih kraškega vina slekel jopič, zavihal rokave in s svojimi prijatelji začel igrati. Zelo je bil zatopljen v igro in ni zapazil, da mu je medtem nekdo odnesel jopič. Ko je to opazil, je bilo seveda konec balincanja in Beccari je šel na policijo prijavit tatvino.

Vlom v čevljarno

Med opoldanskim odmorom so neznanci vdrli v delavnico čevljarja Battiste Petrigne v Ulici Crispi 20 in od tam odnesli dve rjuhi in 5 parov čevljev v skupni vrednosti 15.000 lir. Tatvino je Petrigna opazil, ko se je popoldne vrnil na delo v svojo delavnico.

Plačan praznik

Združenje industrijcev sporoča, da bodo vsem industrijskim delavcem plačali praznik 15. avgusta, čeprav pade na nedeljo. To velja samo za delavce in ne za uradnike.

Prste mu je odrezalo

Na delu v ladjedelnici Felszegy v Miljah se je včeraj dopoldne ponesrečil mizar Fulvio Fontanot iz Ciampor štev. 127. Ko je nadzoroval neko električno žago je nerodno vtaknil desno roko v stroj, ki mu je odrezal tri prste. Odpeljali so ga v glavno bolnico in bo ozdravel v 20 dnevih.

Nesreča pri delu

Z rešilnim avtom so včeraj pripeljali v glavno bolnico, kjer so ga sprejeli na III. kirurški oddelek, Maria Giacco iz Ulice Scala Santa štev. 147, ki se je ponesrečil med delom pri gradnji neke stavbe pri ladjedelnici Lloyda. Ko je s svojimi tovariši prenašal velik kos betona, mu je del tega padel na levo nogo in mu je ranil. Ozdravel bo v dobrem tednu.

Motorist povozil žensko

V zgodnji jutranjih urah je včeraj 32-letni Peter Cerkvenič od Spodnje M. Magdalene 825 povozil s svojim motorjem na stari Istrski cesti Giustino Bordon vd. Marussi, ki stanuje tam blizu. Ženska je šla ob kraju ceste v isti smeri kot motorist, ei jo je povozil. Z rešilnim avtom so jo odpeljali v glavno bolnico, kjer so jo sprejeli na kirurški oddelek, ker se je pri padcu pobila po čelu, si zvila desno nogo in dobila pretres možganov. Ozdravela bo v dobrih dveh tednih.

Teden tržaške mladine

V zvezi s pripravami na «Teden tržaške mladine» bodo mladinski sestanki prihodnji torek pri Domju, v sredo na Opčinah, v petek v Lonjerju, Barkovljah ter sestanek slovenskih srednješolcev v Trstu na sedežu v Ul. Roma 15. Vsi sestanki se začnejo ob 20. uri.

IZLETI

SPDT sporoča, da se nadaljuje tedensko planinsko letovanje. Vse informacije na sedežu v Ul. Machiavelli 13, tel. 36-491.

Izlet v Ljubljano in na Bled. OF IV. okraja Skedenj organizira 29. t. m. izlet v Ljubljano in na Bled. Vpisovanje do torka 17. t. m. od 19. do 20. ure.

KINO

Rossetti. Zaradi počitnic zaprto.
Excelsior. Zaprto zaradi obnove.
Fenice. 15.15: «Pekel na Yumi», V. Mayo, D. Robertson.
Nazionale. 15.00: «Marijuana», N. Olson.
Filodrammatico. Zaradi počitnic zaprto.
Arcobaleno. 16.00: «Ulica Padova 46», P. De Filippo, G. Masina.
Auditorium. 15.30: «Maščevalna roka», A. Murphy, S. Cabot.
Astra Rojan. 15.00: «Newyorški gigant», V. Mature, L. Ball.
Cristallo. (Trg Perugino) 14.30: «Saharska legija», A. Ladd, A. Dahl.
Grattacielo. 16.30: «Pavla», L. Young, K. Smith.
Alabarda. 15.00: «Moj greh je, da te ljubim», J. Sernas, L. Rossi.
Ariston. 17.00, 18.45, 20.30 in 22.00: «Kociss, indijanski junak», J. Chandler.
Armonia. 14.00: «Vzhodno od Sumatre», J. Chandler, A. Quinn.
Aurora. 15.00: «Dve noči s Kleopatro», A. Sordi, S. Loren.
Garibaldi. 14.00: «Onečaščena», M. Vitale A. Farnese.
Ideale. Zaprto zaradi obnove.
Impero. 14.30: «Kraljevi diamant» F. Lamas, Dahl.
Italia. 15.00: «Café Chantant», E. Giusti, U. Tognazzi.
Viale. 14.30: «Tam, kjer reka pada», J. Stewart.
Kino ob morju. 15.30: «Ljudstvo mrmra», C. Grant, J. Crain.
Massimo. 15.00: «Singapur», A. Gardner.
Moderno. 16.00: «Se in vedno», J. Wyman.
Savona. 14.00: «Ruby, divji cvet» J. Jones. Mladini izpod 16 let prepovedano.
S. Marco. Zaradi počitnic zaprto
Vittorio Veneto. Zaradi počitnic zaprto.
Azzurro. 14.00: «Izdajalec trdnjave Alamo», G. Ford, J. Adams.
Belvedere. 16.00: «Jekleni živci», A. Sheridan.
Marconi. 15.30: «Napravite prostor za mušketirje», Y. Sanson.
Novo cine. 16.00: «Alahovi konjeniki», K. Grayson.
Odeon. 15.30: «Pravica brez procesa», P. Meurisse. Mladoletnim prepovedano.
Radio. 14.30: «Sangaree», F. Lamas.
Venezia. 14.00: «Jeff, uporniški šejk», J. Chandler.

POLETNI KINO:

Ariston. 20.30 in 22.15: «Kociss, indijanski junak», J. Chandler.
Arena dei fiori. 20.15: «Krila v vetru», E. Williams.
Rojan. 19.45 in 22.00: «David in Betsabea», G. Peck.
Paradiso. 19.45 in 22.00: «Parada zvezdnic», G. Kelly.
Ponziana. 20.00: «Scaramouche», S. Granger.
Garibaldi. 20.15: «Onečaščena», M. Vitale.
Secolo. 20.00 «Oprosti mi», R. Vallone.
Grad Sv. Just. 20.30: «Pesmi, pesmi, pesmi», M. Vlady.

Danes se poročita
tov. MARIJA TERCIC
in tov. SILVIJ KOBAL,
član SNG.
Mladima zakoncema čestitajo prijatelji, kolegi in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi «Primorski dnevnik».

RADIO

NEDELJA, 15. avgusta 1954.

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 8.00, 13.30, 19.00 in 23.30.
Poročila v ital. 7.15, 12.45, 19.30 in 23.00.
8.15 Slovenske narodne; 8.30 Za naše kmetovalce; 9.00 Za mladinsko jutro; 9.15 Mladinski tednik; 10.00 Žena in dom; 10.30 Jutranja glasba; 11.00 Kamnik; 11.30 Glasba za vas; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Ostrožno pri Celju se pripravlja na velike dni; 16.00 Zborovske pesmi pojeta zbora «Igor Gruden» iz Nabrežine in iz Barkovelj; 16.30 Promenadni koncert; 17.30 Spored narodnih pesmi; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.30 Iz ritma v ritem; 19.20 Sport; 20.00 Iz opernega sveta; 21.15 Iz naše diskoteke; 22.30 Za ples; 23.40 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

8.30 Lahke melodije; 8.45 Kmetijska oddaja; 9.15 Slovenski motivi; 11.10 Priljubljene lahke melodije; 11.30 Beethoven: Koncert za klavir in orkester; 12.00 Pestra operna glasba; 13.00 Glasba po željah; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 15.00 Melodije iz revij; 15.30 Glasbeno potovanje; 16.00 Dramatizirana zgodba; 16.30 Stavki iz znanih koncertov; 17.00 Slovenski zbori; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Čajkovski: Koncert za violino in orkester; 18.30 Slavni pevci; 19.10 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Iz operetnega sveta; 20.25 Vesela glasba; 20.50 Verdi: Othello, opera v 4 dejanjih; 23.00 Tangi in valčki.

TRST I.

8.45 Godba na pihala; 15.00 Operna glasba; 17.30 Simfonični koncert, dirigira Ferruccio Scaglia; 19.15 Plesna glasba; 19.45 Sport; 21.05 Music-Hall, glasbeni variete.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30 in 22.00.
8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro; 9.00 Otroška predstava: Friedrich Feld: Odmev na potovanju; 9.30 Lepe melodije; 10.00 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Simfonija št. 1 v c-molu, Modest Petrovič Musorgski: Slike z razstave; 12.30 Pol ure za našo vas; 13.30 Želeli ste - poslušajte; 15.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji; 15.45 Po naši lepi deželi - Vasja Ocvirk: Po poteh roške ofenzive; 16.15 Glasbena medigra; 16.30 Javno nagradno tekmovanje solistov in ansamblov v velikem studiu radia Ljubljana; 17.30 V plesnem ritmu; 18.00 Radijska igra - I. Miller: Smrt trgovskega potnika (ponovitev); 20.00 Francoski šansoni; 20.30 Športna poročila; 20.40 Pester spored opernih melodij.

PONEDELJEK, 16. avgusta 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. 5.40, 7.45, 13.30, 19.00 in 23.30.
Poročila v ital. 6.15, 12.45, 19.30 in 23.00.
6.45 Jutranja glasba; 7.00 Jutranji koledar; 7.30 Ženski kotiček; 13.45 Zabavna glasba; 14.15 Beležke o filmu; 14.45 Obzornik; 15.00 Pojeta tenorist Miro Brajnik in mezzosopranistka Sonja Draksler pri klavirju Marjam Vodopivec; 17.00 V plesnem ritmu; 17.30 Člani radia Beograd in radia Skoplje izvajajo narodno glasbo; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Glasbeni mozaik; 18.30 Sport doma in po svetu; 19.20 Sport; 23.40 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.00 Pestra operna glasba; 13.30 Stari in moderni plesi; 14.15 Kulturni obzornik; 14.25 Slovenski motivi; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Roy Harrison: Koncert za dva klavirja in orkester; 18.24 Berlioz: Minuet iz «Faustovega pogubljenja»; 18.40 Brahms: Nove ljubavne pesmi; 19.00 Mamica pripoveduje; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sportni komentar; 20.05 Nesmrtne melodije; 20.45 Zabavna glasba; 21.00 Okno v svet; 21.15 Dva operna spomina; 22.00 Književnost in umetnost; 22.15 Koncert baritonista Andreja Štruklja; 22.37 Lahki orkestri; 23.00 Nokturni.

TRST I.

11.30 Simfonična glasba; 18.45 Orkester Angelini; 21.05 Koncert operne glasbe, dirigira Riccardo Santarelli, sodeluja sopranistka Irene Fratiza Gasperoni in baritonist Afro Poli.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.
12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Zorka Prelovca poje Marcel Ostaševski; 12.20 Kmečki nasveti; 12.30 Opoldanski orkestralni spored; 13.30 Melodije za razvedrilo; 14.30 Novi [illegible]; 14.40 Narodne pesmi poje Slovenski oktet; 15.30 Želeli ste - poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature - Borisav Stanković: Stanoja; 16.15 Promenadni koncert; 17.10 V plesnem ritmu; 18.00 Nasveti za dom; 18.10 Zborovske skladbe Matije Tomca; 20.00 samospevi Rista Savina; 20.30 Operetna in lahka glasba; [illegible] Dr. Vital Manohin: Ali vplivajo atomske eksplozije na vreme; 20.45 Simfonični koncert orkestra radia Ljubljana.

Naročnina
PRIMORSKEGA DNEVNIKA
za
jugoslovansko cono Trsta:
posamezna štev. din 10.—
mesečna naročn. » 210.—
Naročila sprejema
knjigarna «LI-PA», Koper
Tel. 172.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14
tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
28. in 29. avgusta izlet na
BLED
V LJUBLJANO
KANAL
MOST NA SOČI
TOLMIN
KOBARID
BOVEC
ILIRSKO BISTRICO
KNEZAK
PIVKO
28. in 29. avgusta enoinpoldnevni izlet v OPATIJO - REKO
29. avgusta enodnevni izlet v
SEZANO
TOMAJ - DUTOVLJE
HERPELJE - KOZINO
MATERIJO
Od 27. avgusta do 1. septembra izlet v SPLIT
Vpisovanje do 19. avgusta
4., 5. in 6. septembra tridnevni izlet v ZAGREB
4. in 5. septembra dvodnevni izlet v
AJDOVSCINO-VIPAVO
STANJEL
BRANIK
DORNBERG
4. in 5. septembra enoinpoldnevni izlet v OPATIJO - REKO
5. septembra enodnevni izlet v
KOMEN
KOSTANJEVICO
Vpisovanje do 26. avgusta pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 2924

IZLETI - U.V.S.E.T.
Turistični urad
Ul. F. Filzi 5 - Tel. 35-
Izleti, ki so bili napovedani za 22. avgusta, so preloženi na 29. avgusta in sicer izlet v
KOMEN
KOSTANJEVICO
TOMAJ
DUTOVLJE
STANJEL
VIPAVO
AJDOVSCINO
Vpisovanje do 20. avgusta
29. avgusta izlet v
KOZINO-HERPELJE
LOKEV
SKOCIJAN
Vpisovanje do 20. avgusta 1954.
Od 3. do 6. septembra izlet z vlakom v
ZAGREB
na zagrebški velesejem
Vpisovanje do 27. avgusta
11., 12. in 13. septembra izlet z avtopulmanom v ZAGREB
na zagrebški velesejem in LJUBLJANO
Vpisovanje do 3. sept.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 14. avgusta se je rodilo v Trstu 10 otrok, umrlo je 7 oseb, porok je bilo 6.

POROČILI SO SE: livar Livio Felluga in šivilja Sergia Scorovich; mesar Mario Bordon in šivilja Ida Jurada; zdravnik Riccardo dr. Pertot in gospodinja Laura Orli; prodajalec Silvester Sosič in gospodinja Cecilija Ugrin; kovač Emil Stor in frizerka Nerina Guštin; barist Tomaž Točič in gospodinja Augusta Peric.

UMRLI SO: 76-letni Giuseppe Chiasalotti; 55-letni Giusto Maraspin; 84-letna Anna Panos por. Tozzi; 59-letna Marija Jandrič por. Pertot; 75-letna Ines Causa vd. Ageno; 5 ur stara Chiara Forza; 59-letni Mario Gregorat.

PRIHODI IN ODHODI LADIJ

V petek so priplule v Trst sledeče ladje: z Reke grška ladja «Blessas» z 10 t usnja in 3 potniki; iz Gradeža it. ladja «Gra- ladja «Maria M.» prazna; iz Trido» z 90 potniki; iz Ravenne it. poliša it. ladja «Maria Cristina» s 16.453 t olja, iz Antwerpena nemška ladja «Lachnetk» s 1000 t raznega blaga in 6 potniki.

Odplule so: proti Bariju it. ladja «Anesa», prazna, proti Reki jug. ladja «Bakar» z 42 potniki, proti Gradežu it. ladja «Grado» z 32 potniki, proti Ravenni it. ladja «Maria M.» z 240 t bencina, proti Costanzi it. ladja «Aida Lauro», prazna, proti Reki angl. ladja «Anglion» s 25 t raznega blaga in 1 potnikom, proti Ismiru turška ladja «Ardahan» s 1050 t raznega blaga in 3 potniki, proti Pireju grška ladja «Aristodimos» s 1400 kub. m lesa in 6 potniki, proti Pireju it. ladja «Wildren» z 920 t bencina, proti Benetkam it. ladja «Treviso» s 587 t raznega blaga.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 28,8, najnižja 20,1, ob 17. uri 26,7. Zračni tlak 1010,2 pada. Veter severozapadnik 8 km/h, vlaga 56 odst., nebo 8/10 pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 24,4 stopinje.

LOTERIJA

BARI	82	27	87	32	70
CAGLIARI	56	48	3	40	27
FIRENZE	14	23	71	32	49
GENOVA	21	30	47	19	28
MILANO	57	22	41	73	33
NAPOLI	89	45	52	1	87
PALERMO	43	35	24	6	4
ROMA	24	52	22	12	48
TORINO	15	17	28	57	2
VENEZIA	80	50	69	11	70

NOČNA SLUŽBA LEKARN

INAM, Al Cedro, Trg Oberdan, 2; Picciola, Ul. Oriani, 2; Alla Salute, Ul. Giulia, 1; Serravallo, Trg Cavana, 1; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

ventilator

Če psu stopiš na rep, zacvili

V zadnji nedeljski številki smo objavili skoraj v celoti poročilo duhovnika Marijana Komjanca, tajnika Škofijskega odbora za pomoč beguncem v Gorici. Povedali smo, da so nam ugotovitve, do katerih je prišel g. Komjanec, že davno znane, da pa ponatiskujemo njegovo poročilo, ker se je pač nekdo pri svojem delu sam dokopal do spoznanj, ki mu jih gotovo ni sugerirala «titovska propaganda». Pri vzrokih begunstva, ki jih navaja Komjanec, smo omenili, da odkrite besede poročevalca niso mogle naleteti na odobravanje «Demokracije», ki je že takoj v uvodu k ponatisu poročila pripomnila, da se ne strinja z nekaterimi Komjančevimi opazovanji, posebno glede vzrokov begunstva.

«Demokracija» je čutila potrebo, da je v svoji zadnji številki iz te zadeve napravila dolg članek z naslovom «Polemika o slovenskih beguncih». Človek se pri tem takoj spomni na pregovor: če psu stopiš na rep, zacvili. Toda naj bo takoj jasno: z «Demokracijo» nimamo o beguncih kaj polemizirati. Gre le za dve, tri besede, ki je še teh skoraj škoda, kadar ima človek opravka s potvarjalci in zavijalci pisanih besed. Člankar v «Demokraciji» je svoj veliki «elaborat» razdelil kar na pet točk, toda nimamo niti časa niti prostora, da bi mu z enako «vnemo» odgovorili, ker lahko to opravimo mnogo bolj na hitro in enostavno.

Glede «Novega lista» bi lahko sam ugotovil, kar je ugotovil glede «Katoliškega glasa»; zaradi «diplomatske» pripombe, da če ni proučil vprašanja begunstva, nas res še ni mogel posebno izzvati. Ko pa pravi «Demokracija», da smatramo mnenje g. Komjanca že s tem, ker je duhovnik, za neovrgljivo, je to potvarjanje našega pisanja in našega mnenja. Mi smo v začetku in na koncu svojega komentarja, kot ga imenuje «Demokracija», dovolj jasno povedali, da ne jemljemo vse za zlato, kar pravi Komjanec. Izrecno smo rekli, da bi imeli še marsikak pomislek. Zato je tako pisanje «Demokracije» le umazano sredstvo za dosego še bolj umaznega namena, ustvariti pri svojih čitateljih sliko nečesa, česar v resnici ni.

Za vse ostalo razglabljanje «Demokracije» je naš odgovor zelo kratek: vztrajamo namreč pri trditvi, da gre razen pri nekaj izjemah oseb, ki so bile prevarane, v velikem številu za nepremišljene mlade ljudi, za pustolovce in za kriminalce vsake vrste. Besedo kriminal lahko razširimo tudi na take primere, kot je bil nedavni, ko je nekdo pobegnil, ker se je hotel znebiti svoje zakonite žene in si je drugo žensko že tudi privedel s seboj. Ko so mu rekli, da to ni zadosten razlog za begunstvo in bi ga morali vrniti, tedaj se je zatekel — po nasvetu — k «politiki» in postal «politični» begunec.) Lahko dostavimo še tudi to, da v Jugoslaviji po takih beguncih prav nič ne jočejo.

Glede vsega ostalega, kar «Demokracija» piše v zvezi s Santinom in nekimi obiski pri njem, bi morali najprej ponoviti vse, kar smo o dičnem škofu v našem listu že napisali, nakar bi še samo dostavili: gliha vkup štriha.

30. OBLETNICI SMRTI DR. KLEMENTA JUGA V TRIGLAVSKI SEVERNI STENI

ačetnik slovenskega alpinizma n neutruden znanstveni delavec

isel udejstvovanja v gorah mu je bil v premagovanju nevarnosti, v premagovanju sa- ga sebe in v tem, da bo osvojitev slovenskih gora delo Slovencev - Kot znanstvenik psi- log je med najtežjimi podvigi nepretrgano opazoval samega sebe in svoje tovariše ahnil je, ko je poskušal ukrotiti dotlej nepremagani zahodni del severne triglavske stene

ubljanski jutranji časopisi si prinesli dne 15. avgu- 1924., in tržaška «Edinost» 16. avg., sledečo vest.

TRETJA LETOSNJA SREČA NA TRIGLAVU

iglav je zahteval te dni no- žrtev. Eden najspretnejših, mem pa nedvomno tudi drznejših naših plezalcev, d in simpatičen turist dr. Klement Jug se je v edeljek na Triglavu smrt- ponesrečil. Podrobnosti o nesreči še ajo in do sedaj tudi še dobili njegovega trupla.

Dr. Klement Jug

vest, da ga pogrešajo, rila v Ljubljano v sre- (13. avg. — op. pis.) zve- včeraj dopoldne pa je bil čen tudi Osrednji od- SPD. Dr. Jug je po pri- dovanju njegovega tovari- turista Ogrina nameraval onedeljek na Triglav. Kot jno predrzen turist, se je čil, da gre čez severno o. Čeprav je na glasu kot rehodna, je šel že dvakrat njo. Očividno je krenil zapadu, in šel čez oni stene, ki se vidi od spo- navzgor popolnoma na- na. Na vsak način pa je po jako eksponiranem te- proti Kugyjevi poti. Pred dom na nevarno turo je u Aljaževem domu svoj rbnik, vzel s seboj pol vode, vrvi, štiri kline in j živeža.»

tu časopisne vesti, napi- s planinskega vidika, rikje naivno, očitno od nikarjev — neplaninskih vchlevaric».

petek dne 15. avg. dopol- po treh urah plezanja in nja, ga je našla skalaška evalna odprava na višini bližno 300 m nad potjo iz- Praga v Luknjo v skraj- težkem terenu, kakih 100 pod steno, kjer je o- omahnil, zabijajoč klin kalo, da bi premagal krat- težko mesto. Skalaši so reč poznali mesto, kjer je že skoro tri tedne po- najti prehod preko za- ega dela Severne Tri- ke stene na Plemenice.

o velja na splošno resni- teza francoskih racionali- sociologov, da je člo- plod svoje sredine, zem- ne in socialne, to velja vo tudi za značaj Kle- ta Juga, za prirojeno na- , ki jo je s svojo naza- lo delavnostjo stopnjeval do najvišje mogoče je.

ment je bil rojen 19. 1898. v Solkanu, v Zab- kraju, pri Lenčevih na 0, a se je že v zelo mladosti preselil na o št. 312, kjer je pre- svojo mladost. Solkan delavno, nekdanje tje — jedro sedanje Gorice — Gorice, na ču kraške Trnovske u z Vipavsko dolino ob u v Furlansko nižino, er Soča pridre iz svo- rskih sotesk med sončna brda, na zelo pro- n križišču cest po So- lini, s trnovsko lesno potjo iz severne Vi- doline. Zato je tu domačin trgovec ali (največkrat mizar), čar, tudi obdelovalec polja oz. vrta za go- elenjadni oz. sadni trg. u je bil zelo resnico- in delaven mizar, ki veliki mizarski krizi oncem prejšnjega sto- nelil v Ameriko s svo- oženo in neutrudno de- družico Karolino roj. j. V malo letih sta se na domačijo, plačala si postavila še malo ico poleg mizarnice in njega vrta.

ent je obiskoval doma- ovno šolo, druge raz- in nižjo srednjo šolo Gorici, kjer so, bili slo- šolarji v vednem boju ujskanimi italijanskimi tičnimi otroki, ki so padali, a so jim seveda vračali milo za drago. Bil je vedno med najpogumnejšimi in najbolj podjetnimi borci. A je zaradi tega in drugega domoljubnega dela pri «Sokolu» in med takratno radikalno slovensko mladino precej trpela šola. Saj je celo ponavljal drugo gimnazijo. Pa se je kmalu resno oprijel študija, ki ga je pretrgal izbruh svetovne vojne, posebno začetek italijanske intervencije, ki je Solkancem razbil domove in jih pognal v begunstvo.

Takrat je začelo Klementovo trpljenje, povečano po zgodnji očetovi smrti v isti dobi, kar se je globoko vtisnilo v tenkočutno, da, pesniško naravo, do mozga človečansko, etično čutečo, a do skrajnosti resnicoljubno ter za znanstveno delo razpoloženo duševnost.

Vojaška služba v avstrijski vojski po tirolskih gorah, mu je dala navdušenje za lepo naravo, kar mu je že niso dovolj dali rodni griči, pobočja Škobrjela, Škalnice, Sabotina, kjer je plezal kot razposajen deček ali kot drzen dijak.

Po hudi duševni krizi se je končno odločil za čisto znanstveno delo na modroslovnem, filozofskem področju, ki ga je pa, zavestno ali čisto nagonsko gnan po globoko človečanski naravi, pojmoval vedno kot smiselno edinole v korist človeku, narodu, ne pa v čisto platonskem smislu iskanja resnice zaradi resnice same. Zato pa je v jedru le ostal, četudi je noč in dan delal na svojih filozofskih, znanstvenih problemih, človek dejanja, ki je vse usmeril k skrajni krepitvi volje. Ta naj bi mu bila neizprosni izvrševalec etično-nravstvenih in znanstvenih dognanj.

V svojem znanstvenem delu je završil v vsakem poletju po eno obsežno znanstveno razpravo, za doktorat na ljubljanski univerzi pa na 240 tipkanih straneh obsežno disertacijo, s katero je utemeljil novo filozofsko disciplino duševslovja. Naslednje leto 1923-24 pa se je šel izpopolnjevat k eksperimentalnemu psihologu V. Benussiju v Padovo, kjer pa ni našel tega, kar je iskal in je izdelal mogočen osnutek lastne znanstvene «Etike» z novo izvirno filozofsko metodo. S to, četudi je ostala nedovršena, je postavil temelje novi filozofski znanosti, temelj sami Benussijevi eksperimentalni psihologiji. Žal, da so vsa ta dela ostala zaenkrat še neizdana in nezadostno obdelana.

Planine so postale Klementu Jugu že h koncu prvega leta na ljubljanski univerzi torišče ne le za odmor, počitek po neutrudno študiju, marveč predvsem primerno področje za krepitev volje ter za proučevanje duševnosti ter etičnih problemov. Postale so mu dopolnilo k študiju skoro nekaka delavnica izkušenj k teoretičnim razmotrivanjem ter preizkuševalnica za uresničenje znanstvenih in etičnih dognanj na sebi in na svojih tovariših in svojih dragih. Veličina njegovega značaja in dela je bila ravno v popolni harmoniji teoretičnih dognanj in dejanskim njegovim življenjem. Kar je spoznal za resnično in dobro, to je tudi hotel uresničiti v svojem življenju, pa četudi za ceno najtršega dela, premagovanja naporov, nevarnosti. Ravno v planinstvu je našel najidealnejše področje za vzgojo volje s premagovanjem vseh ovir zunanje divje skalnate narave ter človeške duševnosti v dotiku z njo in v človečanskih odnosih do sočloveka.

Po prvih letih planinarenja po nadelanih in naznamovanih gorskih poteh, ga to kmalu ni moglo več zadostiti ter zaposlevati njegove k intenzivnemu študiju usmerjene duševnosti. Lotil se je plezanja. To mu je postalo najzanimivejša prilika za proučevanje ne le smeri, oprimkov, stopov in tehničnih problemov pri premagovanju sten, marveč predvsem pri študiju samega sebe. Če so mu očitali, da je njegov strmi alpinizem samomorilno početje, je Jug na to odgovarjal v svojih planinskih spisih, priobčenih v Planinskem vestniku, kjer je opisoval svoje planinske podvige: «Ne dam sicer mnogo veliko na življenje samo; drugače ne bi imel tolikega zadoščenja v tem, da se izpostavljam nevarnostim in da, neodvisen od življenjskih afektov, mirno in sigurno zmagujem oviro za oviro... Toda, če postavi človek svojemu življenju vredni cilj in živi po tem, ne radi življenja samega, marveč v nadi za ta smoter, tedaj mu je težko pustiti to nado, — tedaj je dolžan živeti».

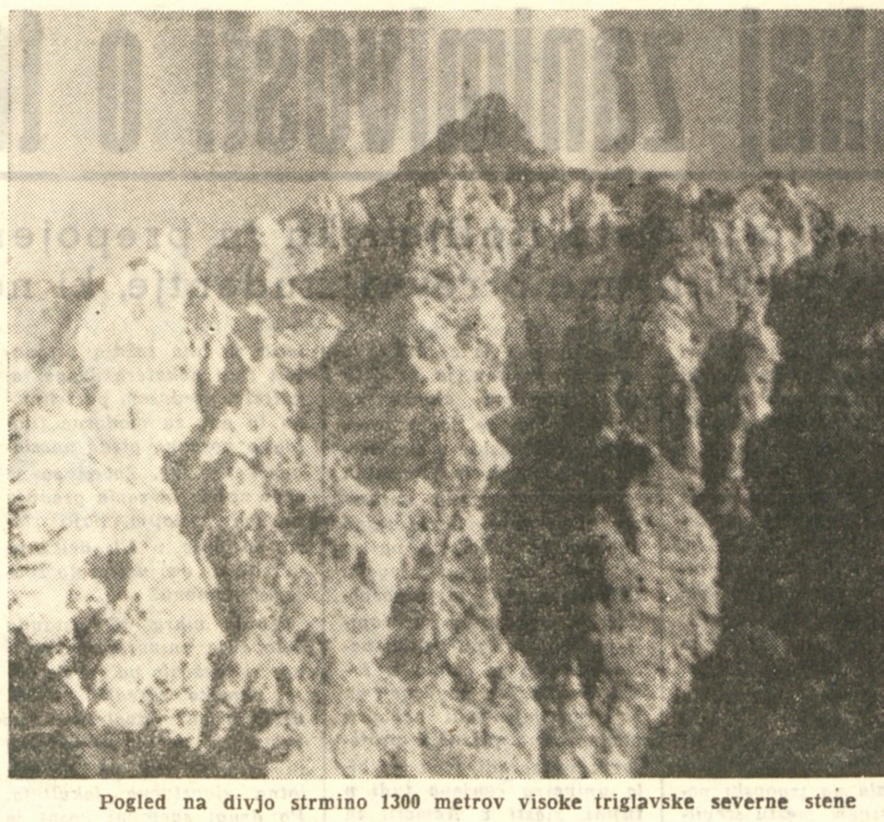
Središče očitka je tedaj v pojmovanju nevarnosti. O tej je Klement napisal ob raznih prilikah tole: «*Vir nevarnosti ni pravzaprav v stenah in prepadih, marveč v človeškem subjektivnem razpoloženju samem. Le redkokdaj doseže objektivna nevarnost 50 odst. verjetnosti, n. pr. če se vržeš navzgor z edine opore, ki ti je še dana, in tvegaš, boš li mogel doseči previsoko naslednjo oporo, ali ne. V splošnem pa je v stenah, kjer vidijo navadni ljudje 99 odst. nevarnosti, v resnici jako majhen odstotek verjetnosti za ponesrečenje, nič večji, nego je odstotek plezalcev, ki se ponesrečijo. Zmage torej, ki jih doseže plezalec, so zmage nad stenami le z ozirom na zmožnosti; v moralnem oziru pa so zmage nad samim seboj! Obvladaj svojo lastno notranjost in hodi, pa boš obvladal tudi «nevarnosti!»*

Tako so padale pod njegovimi rokami stene za steno ob njegovih letnih plezalskih podvigih. Sam pa se je neprestano dvigal in izpopolnjeval v spretnosti in drznosti, da ni imel tekmeca. A to ne morda za kak športni rekord, marveč za krepitev volje, ki naj bi bila v službi študija, naporov v korist narodu, človeštvu. Pa še en cilj je imel pri tem. Peklo ga je, da so nam morali tujci pokazati naše planine ter so v ogromni večini napravili prve vzpone. Dr. Tominšku, uredniku Planinskega vestnika je zapisal: «*Skrajni čas je, da si naše vrhove osvoji naš pogum. Na naših tleh imamo Julijske Alpe z njihovimi znamenitimi stenami in sramota je, da so že vse tujci pred nami preplezali. Mi se moramo dvigniti nad nje. Človek veliko zmore, če hoče. In mi moramo hoteti, če naj postanejo vse naše planine v vsakem oziru res naše. Kdor izmed narodov se zadovolji z majhnim, izgine tekom razvoja. Za velike pa ni veličina nikdar dovolj...*»

Zapadni del severne triglavske stene ga je dolgo izzival s svojo nepremagljivostjo. Večkrat je poskušal, da ga prepleza ter ga pregledoval, da mu najde prehod. Pri plezanju, pri naporu, da premaga še kratko mesto, ki mu je branilo na že lažji teren, je omahnil dne 11. avgusta 1924. leta.

S svojim pogumnim ravnanjem in požrtvovalnim tovarištvom, ki ga je enako sistematično vzgajal v planinah kot voljo, je vzgojil lepo vrsto plezalcev, združenih v planinskem klubu «Skala», ki so začeli novo dobo slovenskega planinstva, ki so ga tudi po plezalnih, vrhunskih podvigih izenačili s planinstvom drugih velikih narodov.

Z. JELINČIČ

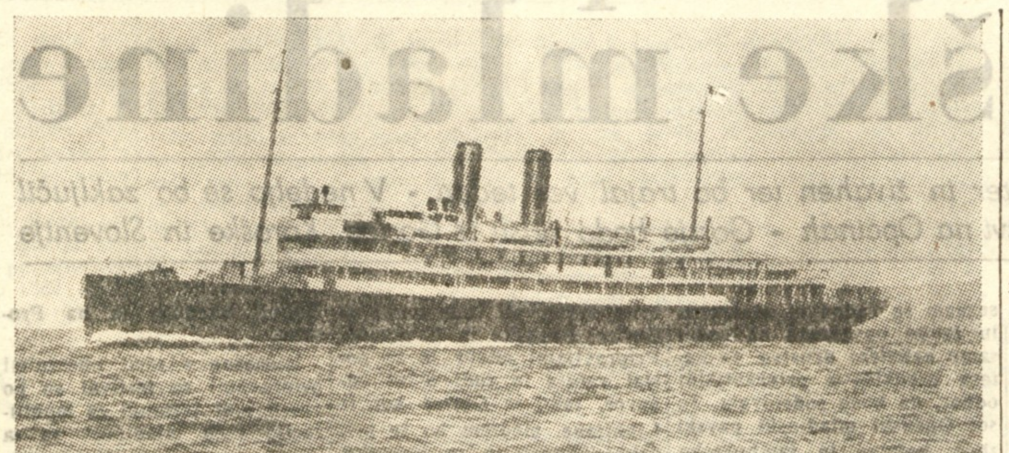

Pogled na divjo strmino 1300 metrov visoke triglavske severne stene

PRED ŠTIRIDESETIMI LETI, PO IZBRUHU PRVE SVETOVNE VOJNE

TAKO SE JE NA JADRANU ZAČELO...

Očividec opisuje, kako je 13. avgusta 1914 2100-tonska potniška ladja Tržaškega Lloyda „Baron Gautsch" naletela pred Rovinjem na mino in se potopila

Pred štiridesetimi leti. Poldrug mesec po sarajevskem atentatu smo pričeli polagati prve mine na Jadranskem morju. Bilo je to v sredo 13. avgusta 1914. Na «Basilisk», naš minonosec, smo že prejšnji dan vkrcali tri sto min. Sto jih je ležalo pripravljenih za spust v morje. Popolnoma opremljene so čakale na štirih tirih zadnjega krova.

Poletno sonce je že zjutraj prav južnjaško prigrevalo. Mogočna avstro-ogrska vojna luka Pulj je bleščala v njegovi žarki luči, ko smo se polagoma odmikali od obale.

Za utrjenimi otočki je izginil slikoviti amfiteater. Usmerili smo se proti zahodu z majhnim severnim naklonom proti rtu Penodi, južni konici Brionskih otokov. Ozračje je bilo čisto in morje temnomodro. Lahek široko je komaj vidno pozibaval našo ladjo. Divna jutranja vožnja! Skoraj prekipevajoče občutke nam je krotila le trpka zavest, da vozimo smrtonosni tovor, ki bi ob najmanjši nepazljivosti nas same lahko spravil v nesrečo.

Kakšne so bile jeklene zverine, ki niti mi sami nismo bili varni pred njimi? Sto osemdeset kilogramov težak stožčast valj, iz čigar trupa je v krogu molelo pet konic iz čiste medi. Pod jeklenim plaščem je ždelo sto kilogramov rastreliva in še trikilogramski «začetni» naboj. Čim je kak predmet zadel ob medeno konico, se je v notranjosti zavrtelo kolesce in sprostilo pero, da je vžigalnik udaril na vžigalko. Vžigalke so tičale v začetni patroni, ki je bila nabita s suhim strelnim bombažem; začetna patrona pa je tičala v pravem naboju iz mokrega strelnega bombaža.

Tak je bil naš tovor. Tri sto grozečih jeklenih pošasti. Seveda tedaj še nismo imeli pravega pojma o njihovi grozoviti moči, ki smo jo poznali le teoretično. V zlatem sončnem jutru se nam pač ni sanjalo, da nam bo še tisto dopoldne kruta praksa več kot potrdila papirnato teorijo, da bomo priče strašne žaloigre na morju, žaloigre, ki jo bo povzročila ena teh rogljatih jeklenih pošasti, ki se na «Basiliskov» krmi zdaj še tako živo spogledujejo s sončnimi žarki.

Rtič Kompare in valolom, ki varuje vhod v vojno luko, sta bila že daleč za nami. Oddaljili smo se od njiju za štiri morske milje. Tudi Brione smo pustili celo miljo za seboj. Pred nami se je razgrnilo neskončno odprto morje. Dospeli smo na mesto, po načrtu določeno, da na njem položimo prvo mino.

Svigala so povelja. Obrnili smo ladjo, držeč smer točno na označeni drog, ki nam je mežikal s svojo medeno glavico iz golega čerovja južno od vhoda v luko. Take stalne točke ob obali niso važne le za plovbo, temveč tudi za polaganje min.

Mine polagajo v več smereh, v žarkovju. Deset pramenov tvori navadno minsko polje.

Vozili smo po prvem pramenu proti kopnemu, ko je zadonelo povelje:

«Pripravite mine!»

Bil sem tedaj c. in kr. vodnik miner v avstroogrski vojni mornarici. Ponovil sem povelje. Stal sem čisto zadaj ob robu desnega ladijskega boka. Na vsaki mini je viselo sto metrov dolga dvanajstmilimetrska jeklena žica, ki je bilo nanjo pritrjeno sidro. Poleg tega je imela na zgornjem koncu 2,5 m dolgo vrv, na kateri je visel meh, napolnjen z zrakom. Pregledal sem prvo mino, ali je dobro in zanesljivo pripeta na sidro, ali je udarno kolo napeto, ali je mehova vrv dobro zvezana s salmiakovim zamaškom ter pravilno navita in zavarovana z vrvico. Vse je bilo v redu. Tudi moji ljudje so bili vsak na svojem mestu. Vzel sem v roko uro.

Tudi poveljnik gori na mostu je zrl na svojo uro. Gledal sem ga. Dvignil je trobilo: «Mino spusti!»

«Mino», sem ponovil, in dva moža sta porinila prvo mino prav na rob zadnjega dela ladje, «spusti!»

Kratek sunek in zletela je v morje.

To se je ponavljalo po vsem pramenu. Vsakikrat smo videli, kako je vrh vode poskakoval z zrakom napolnjeni meh, saj prav on drži plavajočo mino, dokler sidro ne doseže dna. Drži jo 2,5 m pod gladino, kolikor je mehova vrv pač dolga. V trenutku, ko sidro leže na morsko dno, se jeklena žica avtomatično neha odvijati. Čez nekaj minut se salmiakov zamašek, ki drži mehovo vrv, v morski vodi razkroji, meh postane nepotreben in ga odnesejo valovi — mina pa ostane nevidno pritrjena pod morsko gladino.

Nekako do polovice prvega pramena smo prišli z našimi minami, ko se je na južnem obzorju pokazal gost črn dim.

Vedeli smo že iz navade, da prihaja ob tem času na svoji poti iz Kotora v Trst bodisi «Prinz Hohenlohe» ali «Baron Gautsch» in zavije v puljsko pristanišče. Bila sta to 2100-tonska brzoparnika Avstrijskega Lloyda na pogon z nafto. Vtem sta se že pokazala dva dimnika vrh belega ladijskega trupa.

«Zaboga», se je obrnil poveljnik k meni, «menda vendar ne bo zavozil v naš pramen!»

Zazrli smo se skozi daljnoglede. Natančno smo razločili podrobnosti lepe ladje in videli smo tudi, da je bila natrpana s potniki. Vse se je rinilo k ograji, da bi čim bolj lahko opazovali delo naših edinic, raztresenih po morju. Že tedaj je vzbudilo našo pozornost veliko število žena in otrok. Kasneje smo izvedeli, da so bile rodbine uradnikov in nameščencev iz obalnih mest, ki so jih evakuirali. Mnogi so ob izbruhu vojne tudi prekinili svoj dopust ob morju.

Po opisu očividca JOSEFA STEINDLA Priredil V. P.

Z nezmanjšano brzino je parnik hitel točno v smeri na naš prvi minski pramen, ki smo ga bili pravkar položili. Vse naše ladje so opazile njegov usodni kurz in storili smo, kar je bilo mogoče, da bi ga odvrnili s smeri. Oglasile so se vse naše parne piščali in neprestano smo svarili z vihtenjem zastav. Radia tedaj žal še ni bilo.

Toda parnik svoje smeri ni spremenil niti ni zmanjšal brzine. Kot da se ga vse to ne tiče, je s polno paro drvel naprej. Bilo je nepojmljivo. Vedno bolj se je bližal našemu pramenu — in prav mi na «Basilisku» smo lahko na sekundo izračunali, kdaj bi ga utegnil doseči. Pravkar smo položili zadnjo mino. Obrnili smo se, da pričnemo z drugim pramenom. Venomer pa smo še upali, da beli parnik uide poginu. Oddaljen je bil od nas še kake tri morske milje. Piski z vseh minonoscev so bičali ozračje, nepretrgoma so uhajali beli oblački pare iz piščali.

(Nadaljevanje sledi)

5. SEPTEMBRA S STARTOM IN CILJEM NA BLEDU

III. jugoslovanska alpska vožnja

240 km dolga avto-moto ocenjevalna vožnja skozi turistične predele Slovenije je ne koledarju mednarodnih športnih prireditev - Rok za prijavo je do 29. avgusta

Tradicionalna «Jugoslovanska alpska vožnja», ki je pred dvema letoma všla v koledar mednarodnih športnih prireditev, bo letos na dan 5. septembra. Pravico tekmovanja imajo vsi člani AMS Jugoslavije, kakor tudi člani vseh klubov, ki so včlanjeni v FIA in FIM. Proga, ki je dolga okrog 240 km, je razdeljena na 5 etap, pri čemer II. etapa predstavlja 15 km dolgo gorsko progo s hitrostno preizkušnjo.

Potek te ocenjevalne alpske vožnje je naslednji: V prvi etapi vožnje od Bleda skozi Bohinjsko Belo — Sotesko — Nomenj — Srednjo vas ter mimo jezera do Bohinjske Bistrice mora sleherni tekmovalec glede na kategorijo svojega vozila imeti predpisano povprečno brzino, tako da dospe v Bohinjsko Bistrico točno ob določenem času, sicer se mu za vsako minuto razlike odbije po pet kazenskih točk.

Po obveznem počitku starta za hitrostno tekmovanje po gorski progi do 15 km oddaljene Rovtarice. Na tej etapi se že delno odloči zmaga ocenjevalne vožnje, kajti zmagovalec v sleherni kategoriji lahko na tej progi doseže po 100 točk, vsem ostalim pa se za vsako sekundo razlike odbije po ena točka.

Po izvedeni hitrostni vožnji na Rovtarico tekmovalci nadaljujejo vožnjo po zelo slabi cesti iz Rovtarice v Češnjico. Ta cesta je dolga okrog 8 km, a je prava hudourniška cesta. Tu se mora vozač zelo izogibati slehernih prask in okvar na vozilu, sicer se mu za sleherno poškodbo na vozilu odbije po 3—10 točk. Izgube na brzini na tem delu proge se lahko nadoknadijo v Podbrdu ter z manjšimi zakasnitvami v Tolminu, kjer je druga kontrolna postaja.

Iz Tolmina vodi vozače jako lepa asfaltirana cesta v Bovec ter dalje po romantični Trenti, mimo izvira Soče in potem na vrh Vršiča (1661 m), od tu pa mimo Erjavčeve koče v Kranjsko goro, kjer je pri hotelu Erika naslednja kontrola. Iz Kranjske gore vodi zadnja etapa po romantični Gornjesavski dolini skozi Gozd, Jesenice, mimo Vrbe do Lesc, od tu pa do Park hotela na Bledu, kjer je končni cilj. Vozače, ki bodo startali na Bledu dne 5. septembra ob 8. uri zjutraj, bo množica gledalcev pričakovala že od 13. ure dalje.

Na dosedanjih prireditvah je bilo opaziti, da je bila konkurenca med posameznimi tekmovalci izredno močna, pri čemer pa so mnogi dobri vozači izpadli prav zato, ker so razpolagali s starimi vozili. Zategadelj je prireditelj poskrbel, da bodo na letošnji prireditvi vsa vozila poleg običajnih predpisov razdeljena še na stara vozila do leta 1945 ter na nova vozila. Za obe kategoriji bodo seveda predvidene nagrade. Prav to bo omogočilo, da bo letošnja prireditev mnogo masovnejša od dosedanjih, obenem pa bo nudila gledalcem mnogo več zanimivosti.

MILOS MACAROL

Tržaški ART-klub razstavlja v Ljubljani

Danes bo v Jakopičevem paviljonu otvoritev prve skupne razstave tržaških slovenskih slikarjev, združenih v lani ustanovljenem ART-klubu

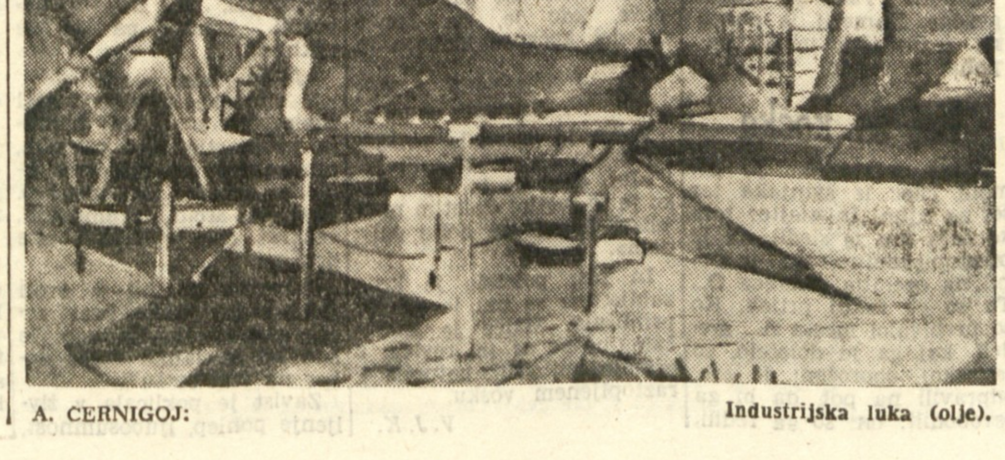
Tržaški slikarji, združeni v ART-klubu, razstavljajo v Ljubljani. S tem hočejo simbolizirati svoj prvi nastop.

ART-klub je nastal pred letom dni iz notranje potrebe predvsem z namenom, da zbira in ohrani slovenske likovne sile na Tržaškem, hkrati pa, da ohranijo njeni člani svojo narodno samobitnost in da se ne izgubijo v tujem okolju. Ne sme se več dogoditi, da bo naš narod v Trstu rastel in se razvijal, ne da bi imel v svojih vrstah tudi predstavnike vseh oblik umetniškega udejstvovanja, ali da se ne bo dogodilo tako kot v preteklem stoletju, da je imel Trst vidne, samonikle in velike slovenske umetnike, pa so se jih iz znanih razlogov prisvajali tudi tuji narodi.

Razstava v Ljubljani bo prikazala hotenje, napredek in zrelost omenjene skupine slikarjev in sicer: Jožeta Cesarja, Avgusta Černigoja, Avrelija Lukežiča, Bogdana Groma in Rudolfa Sakside. Ti umetniki zastopajo po slogu najrazličnejše smeri od postimpresionizma do abstraktnosti. Večina so samouki, kajti Trst ni imel še nikdar umetnostne akademije in slovenski umetniški naraščaj iz Trsta nima v večini primerov niti danes sredstev, da bi iskal svoje formalno oblikovanje drugod. Toda prav ta okolnost jim je dala svojstveno elementarno silo, tako da v njihovih delih ne zasledimo nobenega akademizma, da se jih ni oprijela rutina in da so ohranili v sebi prvobitno revolucionarnost ustvarjanja. Morda je pripomoglo prav to, da zadnja razstava tržaških slikarjev v Ljubljani dosegla izreden uspeh.

V današnjih razstavljavcih je živa volja, da ustvarjajo tudi v bodočnosti v duhu slovenske individualnosti in dajo v svojih delih odtis trdega boja našega življenja na Tržaškem.

A. C.

A. CERNIGOJ: Industrijska luka (olje).

Naš tedenski pregled

V Indokini so ta teden — 11. avgusta — prenehali vsi boji; kot je znano, je bilo v Ženevi sklenjeno, da premirje ne bo začelo veljati v svej Indokini obenem, temveč po raznih pasovih ob različnem času. V četrtek so utihnile puške tudi v Kočinčini, v južnem Vietnamu. Prvi predstavniki mednarodnih nevtralnih komisij za nadzorstvo nad premirjem so že prispeli v Indokino in so bili v četrtek na večerji pri Hošiminhu.

S tem se je končala vojna ki je osem let pila kri Franciji, ki se je trmoglavo — in končno zaman — upirala napredku času. V tri sto dneh bo zadnji francoski vojak zapustil severni Vietnam, rodovitno delto Rdeče reke. Hanoi bo izpraznjen že mnogo prej. Tudi v Laosu in Kambodži so z ženevskimi sporazumi francoske pozicije precej omajane.

Toda čeprav z indokitajskim premirjem jugovzhodni rob Azije še ni pomirjen in čeprav zavzema še vedno vidno mesto v mednarodnem dogajanju — vzemimo na primer ameriške načrte z jugovzhodno-azijskim obrambnim paktom — se je vendarle težišče ponovno pomaknilo v Evropo, kjer se ves politični boj vrti dejansko okrog oborožitve Nemčije. Poleg dveh sovjetskih not, glede katerih se zahodne velesile ne morejo tako lahko sporazumeti o skupnem odgovoru, je zdaj predvsem v ospredju vprašanje francoskega stališča do načrtov za oborožitev Zahodne Nemčije s formulo evropske obrambne skupnosti. To vprašanje se navezuje na problem obstoja francoske vlade.

Mendès France, ki se je z občudovanja vrednim pogumom — toliko bolj opaznim po slabokrvnosti dosedanjih francoskih povojnih vlad, ki so se poskušale obdržati pri življenju od ene začasne «rešitve» do druge— lotil najtežjih francoskih problemov, je srečno presekal indokitajski vozel in dobil za to pohvalo in podporo skupščine — z večino, s kakršno se ni mogla že dolgo ne pohvaliti nobena pariška vlada.

Nato se je lotil vprašanja Tunizije in ji ne glede na nasprotovanja zakoreninjene kolonialistične mentalitete v Franciji obljubil notranjo avtonomijo; s tem je, kot mu skoraj soglasno priznava svetovni tisk, pol ure pred dvanajsto prihranil Franciji novo Indokino. Toda zadeva ni rešena; narodna skupščina tega Mendès Franceovega koraka še ni odobrila, temveč je samo odložila gotovo dokaj kočljivo debato o Tuniziji in Maroku.

Tretji Mendès Fraceov korak je veljal francoskemu gospodarstvu, ki se je zdaj znebilo teže vojne v Indokini in tako postalo laže dostopno za smele reforme, ki jih je sedanji ministrski predsednik napovedoval že, ko mu je narodna skupščina pred slabim letom dni za las odklonila investituro. Zdaj je Mendès France dobil izredna pooblastila — kot jih še zlepa ni imel predsednik francoske vlade, v tretji in četrti republiki pa sploh ne — in to vse do 31. III. 1955, kar bi skoraj pomenilo, da parlament verjame, da se bo mož toliko časa držal na krmilu.

Potem je prišel na vrsto najtežji problem. Najtežji pravzaprav za sedanji francoski in mednarodni politični položaj, kajti nedvomno je ozdravitev francoskega gospodarstva dosti težavnejša naloga. Gre za vprašanje evropske obrambne skupnosti, okoli katere so že nekaj francoskih vlad suče kot mačka okrog vrele kaše. Mendès Franceu je treba priznati, da je zgrabil bika za roge in se dela lotil resno in s točno določenim rokom (postavljanje — in spoštovanje — točnih rokov je, kot kaže, sploh navado novega ministrskega predsednika, kar je javnemu mnenju očitno všeč). Čeprav ni znan kot prijatelj EOS, je glede na sedanji mednarodni položaj Francije, zlasti glede na ameriški pritisk (novi gospodarski program pa prav tako računa z določeno ameriško pomočjo) postal zagovornik ratifikacije pariške pogodbe.

Pravzaprav gre pri Mendès Fraceovem načrtu (koliko se da sklepati iz neuradnih informacij — ki pa so v podobnih primerih običajno točne, kajti takt ne dovoljuje uradne objave, dokler dokumenta ne proučijo partnerji, njegov avtor pa ima kljub temu interes, da ga «pod roko» spravi v javnost), za nekako pogojno ratifikacijo, ki naj pusti volka sitega in kozo celo. Glavna značilnost je menda ta, da bi se Nemčija, Zahodna namreč, lahko oborožila, toda Francija bi imela v prvih petih letih pravico veta na vse sklepe sveta šestih držav obrambne skupnosti, torej tudi pravico veta glede načina in oblike nemške oborožitve. Poleg tega predvideva načrt še nekaj: francoska skupščina bi pogodbo o EOS ratificirala v prvem čitanju, nato pa bi Zahod s skupnimi napori poskušal doseči pobotanje z Rusijo in šele če bi se to ponesrečilo, bi Palais Bourbon ratificiral pogodbo tudi v drugem in zadnjem čitanju. Zdi se, da gre tudi tu za enega izmed Mendès Franceovih rokov — menda leto dni.

Položaj bi bil torej tak: pogodba o EOS bi bila do polovice ratificirana, kar naj bi Rusom pokazalo, naj ne računajo več s francoskim obotavljanjem, če ne

(Nadaljevanje na 6. strani)

IVAN POTRČ

NA KMETIH

Odlomek iz romana

Roman «Na kmetih» je dosedanji največji književni tekst Ivana Potrča. Potrčevi pripovedni začetki segajo v leto 1933, ko se je začel oglašati v «Ljubljanskem Zvonu». L. 1937 je izdal prvo večjo povest «Sin», l. 1946 so izšli «Kočarji in druge povesti», l. 1948 pa «Svet na Kajžarju». V dramatiki je opozoril nase z znano trilogijo o Kreflih (Kreflova kmetija, Lacko in Krefli, Krefli, 1947-1952). Spisal je tudi scenarij «Gorice», po katerem je bil izdelan film. Roman «Na kmetih» je spisan v obliki izpovedi kmečkega fanta, ki je bil zaradi umora obsojen na ječo. Tu pripoveduje mladi Held tragedijo svojega življenja: kako ga je slepa strast, ki jo je umela vzbuditi v neizkušenem mladeniču zrela kmetica, pognala v hude zapletljaje in kako se je moralo zgoditi, da se je po izčrpani ljubezni do matere zapletel v ljubezen s hčerjo. Naposled je zadavil mater, ki je iz obupa zastrupljala sebe in njunega otroka z alkoholom. Razen ljubezenskih odnosov z materjo in hčerjo je mladega Hedla vrtinčila tudi želja, da bi si pridobil grunt, ki ga je doma izgubil. Roman se odigrava v povojnem času na Štajerskem in nam hkrati prikazuje značilne pretrese, ki so jih doživljali v tradicionalnem kmečkem okolju zlasti ljudje, ko so jele v kmečko življenje posegati nove družbene sile. Potrčev roman je spisan z močnimi pripovednimi prijemi. S svojo razgibano vsebino sili bralca, da ga z nezmanjšano napetostjo prebere do konca. Jezik je živ in pobarvan zlasti (v dialogu) s štajerskimi lokalizmi. «Na kmetih» se uvršča med naše najboljše realistične romane iz kmečkega življenja.

Težave grejo črez moje srcè....
tak' kak' črez sonce temne meglé...
(Po stari arestantski pesmi)

Takoj skraja moram povedati nepoznanemu bralcu, ki bo kdaj prebiral te liste, da jih ne bi nikdar popisoval, če ne bi v kajhi, kjer sem tudi sam sedel, naletel na nekega kmečkega poba, doma iz Štajerske, in če me ne bi ta pob ali Hedl, kakor se je pisal in kakor smo ga klicali, stisnil nekje za golšo, se pravi, da se mi je zasmilil. Tudi ne bi nikdar popisoval teh listov, če ne bi imel v kartotečni pisarni, v katero so me prignali zjutraj in z katere so me odgnali zvečer, zlatega časa za vatle... in nazadnje, če mi ne bi bil tak strašen dolgčas; jaz pa sem imel že od nekdaj to nevoljo, da sem moral zmeraj kaj škrabati po papirju.

Skraja je ta Hedl komaj katero zinil in bi mu skoraj da verjeli, da so mu ženske zavdale; kajti vse, kar smo zvedeli o njem, je bilo to, da je neko žensko stisnil. Ali dolgi nedeljski popoldnevi so ga omehčali; nekaj nedelj je presedel na pogradu, vedno sam zase, ter gledal nezaupljivo po kajhi, kakor kak lisjak, ki so ga ujeli in ga spravili v kajbo, oči pod črmljenimi obrvmi so se mu kar vidoma udirale... Nekaj nedelj je pretulil; hoteli smo ga pretepsti; razbijali smo po vratih in klicali paznike — a potem se je neko nedeljsko popoldne začel z nami vred spenjati po križih. Ali medtem, ko se je kateri od nas drugih vzpel na križe, pomignil dekletom za okni na nasprotnem traktu in zinil kakšno, da se je cela kajha zahahljala, je Hedl obvisel na križih, ko da bi ga kdo na klin obesil.

Suhi Kajč, nemiren kakor vidra in stegnjen ko trska, je poskočil, da bi videl, kam fant zija; zagledal je na oni strani prsato in v lica zabuhlo jetnico — ne, ni se motil! — in povedal:

«Dora ga martra».

Kaznjenci so se zasmejali, fant pa se je spustil s križev, zlezel nazaj na pograd in čez dolgo časa zaklel.

«Preklete babe!»

Tako si je dal duška, kar se je zgodilo potem še večkrat, a tulil ni več. To je bila prava sreča za nas, pa tudi zanj; kajti še malo bi naj vpil, pa bi ga premlatili, da ne bi samega sebe več prepoznal. Vendar pa je soba po teh njegovih prekletih babah še bolj za gotovo vedela, da so bile ženske tiste, ki so se mu zadrle v srce; nekaj dni nas je spravljalo to v dobro voljo, potem pa smo se tudi tega preobjedli. Hedl ni bil za sobo sčasoma nikak eksemplar več.

Prišlo je še eno nedeljsko popoldne, dolgo in enolično ko vigilije na kvatrni petek, in Hedl je na vsem lepem znova zatulil. Nismo čakali, polili smo ga z vodo in ga na mrtve viže pretepli. Obležal je in nas gledal ko preplašeno živinče, a tulil ni več. Ponoči pa, ko sem se prebudil in ga zagledal, kako leži vznak in z očmi, odprtimi na široko — ležala sva vštric — sem ga začel pregovarjati, naj neha s takšnimi komedijami. Zasmilil se mi je, ne da bi vedel zapisati zakaj, in rekel sem mu, da ga bo tuljenje in večno tuhtanje čisto zdelalo in tudi uničilo... — pokopalo ga bo in nikdar več ne bo z nobeno plesal...

Poslušal me je, precej časa, in zatem počasi bolj izgolčal ko povedal, misel za mislijo:

«Kaj bi plesal? Ne imejte me za norca! One, ženske, so zaplesale! Po meni so zaplesale...»

Zbal sem se že, da bo znova zatulil, da bo zahlipal, na dolgo in nepotolažljivo, kakor je vedel jadikovati samo on, a je začel preklinjati — a v taki noči brez sna, ko ni in ni hotelo biti spanca od nikoder, je pričel potem, ko se je izklel, tudi govoriti.

Preklel je vse. Prekleti breg, ki mu je nakopal nesrečo; prekleto hišo in prekleto uro, ko je prestopil prag tistega hrama; preklete ženske, neke preklete Toplečke, zaradi katerih je sedel. Zadnje, te ženske, te Toplečke, so ga, kakor je kazalo, do kraja pokopale — te je najhuje preklinjal. Kazalo pa je tudi, da je vseeno pustil svoje srce tam nekje, ali na tistem bregu ali v hiši ali pri ženskah; vse ga je mučilo. Sedel je, potisnil glago med dlani in zagrebel prste v pristrižene, skuštrane lase... — vedno je končal s Toplečkami, vedno mu je pri njih vzelo kletev in besedo. Potem si slišal na koncu samo še njegovo počasno in globoko dihanje, da je bilo, ko da bi vzdihoval.

Skraja nisi mogel iz vsega tega preklinjenja kdo ve kaj razbrati, vedno bolj pa je bilo videti, da hodita nesrečnemu mladeniču po glavi dve hiši ali dve kmetiji — to je Toplekova, kjer so živele tiste preklete Toplečke, in njihova, to je Hedlova ali njegova domačija. Hiši ali kmetiji sta mogli biti precej iz mesta, a tudi precej na samem. Ena je bila na enem bregu, druga na drugem, da sta se hrama, kolikor ju ni zakrivalo sadno drevje, skoraj gledala; mejo med kmetijama so delale jelše ali jarek, ki je tekel med samim koreninjem.

Vse to, ta samotna sosesčina in dekleta na drugem bregu, bi ne bilo za fanta še nikaka nesreča, čeprav bi se mladi Hedlov Južek lahko tudi zagledal v katero od Toplekovih, vseeno: v starejšo ali v mlajšo, se pravi, zagledal se ali pa se vsaj kako zapletel s katero ali pa tudi z obema, no, kar bi tudi ne bila nesreča, kakor sem že zapisal. Toda prišla je vojna, prišli so Nemci, Lacko je začel s partizani, skratka kmečkega človeka niso več pustili pri miru ne Nemci in ne Lackovi. Tako se je potem zgodilo, da se je najprvo za Topleka, nazadnje pa tudi za mladega Hedla vse na narobnejšo plat in v nesrečo obrnilo.

Nekaj zanimivosti o tržaški univerzi

Univerza je čisto italijanska in prepojena z iredentističnim duhom
Težave, ki jih imajo revni študentje, ki ne dobe skoro nobene pomoči

Večkrat se piše in govori o študentih na univerzah, ki so razkropljene po širnem svetu, o slični ustanovi, ki vedri na gričku lastnega mesta pa se mnogokrat pozabi. O tržaški univerzi, ki je postavljena na griču Sv. Cilina, ob cesti, ki pelje na Općine in v Bazovico, je bilo doslej v slovenskem časopisju malo povedanega. Skušajmo s tem člankom nadoknaditi zamujeno.

Že pred prvo svetovno vojno je obstajala v Trstu višja gospodarska (ekonomska) šola «Revoltella», ki je pripravljala na trgovski poklic v lastnem mestu številne tržaške mladeniče. Med vojno je bila šola zaprta, leta 1920 pa je bila zopet otvorjena, a s spremenjenim naslovom; imenovala se je «višji zavod za gospodarske in trgovske vede». Ta zavod pa se je z leti tako razširil, da mu je že leta 1924 priznana akademska vrednost, ko je zopet spremenil svoj naslov v «univerzo ekonomskih in trgovskih študijev». Takratna univerza, ki je torej imela samo ekonomsko fakulteto pa se je širila in izpopolnjevala. Diplomirani doktorji gospodarskih ved so se razkropili po celi Evropi, velika večina pa jih je ostala v Trstu. Na šoli so poučevali in še poučujejo tudi nekateri mednarodno priznani profesorji, in zaradi tega je bila univerza cenjena tudi v tujini, zlasti v Nemčiji in Avstriji.

Leta 1938 pa se je univerza razširila. Ustanovljena je bila juridična fakulteta in prejšnja ekonomska fakulteta je dobila naslov «Università degli Studi». V teh letih je bila težnja ustanoviti tudi nekatere druge fakultete, predvsem pa tehnično in one za moderno filologijo posebno glede na slovanske jezike. Začeli so se tudi načrti in sama gradnja novega poslopja, kajti staro poslopje v Ul. dell'Università ni več ustrezalo svojemu namenu.

Vojna vihra ni ustavila delovanja univerze, nasprotno, še razširila ga je. Za časa nemške zasedbe je bil ustanovljen dvoletni pripravljalni tečaj za tehniko in ustanovljena je bila celotna slovstvena fakulteta. Po drugi svetovni vojni je bila ustanovljena še matematično - prirodoslovna - kemična fakulteta in tehnična fakulteta, ki obsega tri letnike za specializiranje in ki je razdeljena na tri oddelke, za gradbeno tehniko, za strojno in za pomorsko tehniko.

Pred štirimi leti je bila dograjena nova zgradba na griču Sv. Cilina. Nekatere fakultete so se preselile v to zgradbo, vendar pa ni ta zgradba še popolna, kljub stotinam milijonov, ki so jih že zanjo porabili. Lani so n. pr. otvorili nov paviljon, kjer se nahajata kemični inštitut in statistični inštitut ekonomske fakultete. V načrtu je zgraditev še novih paviljonov in preureditev starih paviljonov ACEGAT, ki razpadajo za glavnim poslopjem. Težave za izpopolnitev univerze so seveda v pomanjkanju sredstev. Ta se stekajo počasi, zato je le počasi mogoče kaj prizidati. Tehnična fakulteta mora še vedno životariti v neki vili na čisto drugem koncu mesta, medtem ko je slovstvena fakulteta nastanjena v zgradbi stare univerze. Na novi univerzi — tako se na splošno imenuje nova zgradba na griču Sv. Cilina — manjkajo tudi prepotrebni inštituti, kot n. pr. inštitut za risanje. Studenti matematike, tehnike in kemije morajo zaradi tega hoditi k lekcijam risanja v neko dvorano na velesejmu.

Pred približno mesecem dni so bili nakazani novi zneski za nadaljnjo graditev. S temi zneski bodo prvenstveno zgradili to, kar so študenti izven Trsta najbolj pogrešali: študentovski dom in študentovsko menzo. Mnogo študentov namreč prihaja iz Tržiča, Gorice in celo iz Vidma, pa morajo ostati cel dan v Trstu. Kosila v raznih gostilnah pa so predraga za žepe študentov. V zadnjih dveh letih je sicer dala uprava univerze zunanjim študentom določeno število bonov, s katerimi so lahko dobili skromno kosilo v občinskih menzah. Huje pa je glede prenočišča. Veliko število študentov iz Furlanije mora stanovati sedaj pri privatnikih in vsakdo ve, kako je draga soba v Trstu. V študentovskem domu bodo pripravili sedemdeset sob, s po eno posteljo, tako da bo tu nastanjenih 70 študentov in študentk. Seveda je vse to premalo, a za prvo silo bo že.

Danes prevladuje težnja, da bi se ustanovile še druge fakultete, a pomanjkanje ustreznih zgradb to preprečuje. Najbolj bi bile zaželene fakultete za moderne jezike, medicino in farmacevtiko. Glede prve je bilo že nekaj malega storjeno, ko je bil preteklo leto ustanovljen triletni tečaj za prevajalce in tolmače v sklopu ekonomske fakultete. Za sedaj poučujejo v tem inštitutu samo nemščino, angleščino in francoščino. Ta inštitut ima vse pogoje, da se pozneje spremeni v fakulteto za jezike. Govori se tudi, da bo že čez nekaj let ustanovljena farmacevtska fakulteta, kdaj pozneje pa medicinska. Za učne moči bi ne bilo treba iti daleč, saj živi v Trstu lepo število zdravnikov-profesorjev, ki poučujejo na drugih italijanskih univerzah.

Seveda je univerza čisto italijanska in prepojena z iredentističnim duhom. Profesorji in ostali nastavljenci univerze so strogo izbrani. Pred nedavnim so z univerze odpustili mladega slovenskega asistenta zaradi enostavnega vzroka, ker je Slovenec. Izmed slovanskih jezikov se poučujejo na slovstveni fakulteti slovenščina (prof. Colognatti), srbohrvaščina (prof. Urbani), ruščina in češčina. Poleg teh se poučuje še slovanska filologija, na ekonomski fakulteti pa srbohrvaščina.

Lani je bilo na tržaški univerzi vpisanih okrog 2 tisoč tri sto študentov, to je nekaj manj kot prejšnja leta. Največ — nad 600 — jih je bilo vpisanih na ekonomski fakulteti, okrog 500 pa na juridični. Kot smo že dejali je večina študentov Tržačanov, velik delež pa prispevajo Tržičani, Goričani in Furlani. Na univerzi je tudi nekaj tujih študentov, med katerimi tudi nekaj Grkov. Slovencev je na univerzi nekaj nad 150, od katerih tvorijo veliko večino Tržačani, Goričanov pa je okrog 35.

Pred dvema letoma je stopil v veljavo novi študentovski zakon o medfakultetnem svetu študentov. Vpeljane so bile redne volitve s proporcionalnim sistemom. Prvo leto je volilo le nekaj nad 900 študentov. Veliko večino je dobila lista «Università libera», lista laičnih študentov, ki je dobila tribuna — t.j. neke vrste predsednika študentov — in 19 mest od 30. Demokristjani so kljub vsej propagandi dobili le 8 mest, fašisti pa samo 3. Slovenci so hoteli postaviti svojo listo, a zaradi nastalih trenj v zadnjem trenutku ni bila lista predložena. Takrat bi brez dvoma Slovenci dobili vsaj štiri mesta. Lani so pri volitvah nastopile iste tri skupine, rezultat je ostal isti, čeprav se je število volivcev zvišalo za eno stotino.

Slovenski akademiki — in z njim akademski klub Jadran, v katerem se zbirajo — bi morali opustiti medsebojna nasprotja in A. K. Jadran bi moral v prihodnjem akademskem letu postaviti svojo listo, saj moramo pokazati, da smo tudi na univerzi prisotni.

PRED MLADINSKIM TEDNOM OD 5. DO 12. SEPTEMBRA

Veličastna prireditev tržaške mladine

Program je zelo pester in živahen ter bo trajal ves teden - V nedeljo se bo zaključil na veličastni prireditvi na Opčinah - Gostje bodo prišli iz Gorice, Koroške in Slovenije

Tržaška mladina bo priredila prihodnji mesec od 5. do 12. svoj festival, ki se bo zaključil na Opčinah z veličastno prireditvijo. Na festivalu bodo sodelovali številni tržaški mladinski pevski zbori, folklorne skupine, tamburaški zbori, dramske in druge kulturne skupine. Festival bo tako izraz kulturnega udejstvovanja tržaške mladine, rezultat dolgotrajnih in potrpežljivih naporov slovenskih prosvetnih društev — rezultat dela mladine.

Pomen mladinskega festivala pa je mnogo obsežnejši. Med tednom bodo namreč številne prireditve po okoliških vaseh in tri prireditve v mestu samem, ki bodo dostojno pripravile zaključni dan in obenem razgibale okoliške vasi in mladino v mestu.

V okviru festivala bo poleg bogatega kulturnega programa tudi zanimiva športna dejavnost. Tako bo že med tednom nogometni turnir, ki se bo zaključil v nedeljo na Opčinah z nogometno tekmo, katere zmagovalec bo dobil lep pokal, ki ga bo daroval pripravljalni odbor. Pokal, katerega bo daroval prav tako pripravljalni odbor mladinskega festivala, bo dobil tudi zmagovalec motorne dirke, ki bo v nedeljo dopoldne in končno bo prejel lepo plaketo tudi zmagovalec namizno-teniškega turnirja.

Dolg je seznam vseh društev, pevskih zborov, folklornih in drugih skupin, ki bodo sodelovale na festivalu. Ta seznam še vedno ni zaključen in lahko navedemo za sedaj samo nekatera društva, za katera predvideva pripravljalni odbor, da bodo sodelovala. To so: Openski mladinski pevski zbor, baletna in tamburaška skupina, mladinski pevski zbor iz Repna, tamburaška skupina iz Skorklje, šempolajski oktet, dramska skupina iz Barkovelj z dvema enodejankama, zbor iz Nabrežine, mladinski pevski zbor iz Trsta, brežanska folklorna skupina (Ricmanje, Boršt in Boljunec) in gojenci glasbene šole trž. Glasbene Matice, ki bodo sodelovali z orkestrom.

Poleg teh domačih skupin bodo sodelovali tudi gostje iz Gorice, Koroške in domovine. Pripravljalni odbor je že poslal vabila in tudi dobil odgovor, tako iz Gorice kot iz Ljubljane, medtem ko še pričakuje sporočilo iz Koroške. Goričani bodo nastopili s pevskimi zbori, medtem ko bodo Ljubljančani verjetno sodelovali z mladinsko godbo na pihala «Litostroj» in s skupino «Veseli večer».

Mladinski teden se bo začel v nedeljo 5. septembra, ko bosta dve prireditvi in to na Plavjah in v Saležu. Med tednom pa bodo še prireditve v Bazovici, Repnu, Nabrežini, na terasi v Ul. Montecchi, v Dolini, Skednju in na Proseku.

Istočasno s temi obsežnimi pripravami za festival so po vaseh tudi sestanki za mobilizacijo vseh mladincev za ta veliki praznik. V tem tednu bo tako cela vrsta sestankov, ki se bodo nadaljevali vse do festivala in ki bodo po vseh vaseh.

Zgornji program festivala in tudi seznam sodelujočih skupin je seveda le okviren in se bo v prihodnjih dneh prav gotov obogatil še z drugimi imeni, še s številnimi drugimi skupinami, ki bodo prav tako pokazale, na festivalu, kaj zmorejo.

• Pravljice, pesmice in uganke za naše najmlajše •

Srečanje z razbojnikom

Že iz starih časov so ohranjene zgodbe o razbojnikih, ki so se skrivali po velikih gozdovih. Ena med njimi pripoveduje, kako je pogumni gozdar ugnal nekega razbojnika v kozji rog.

«Stoj!» je zavpil razbojnik gozdarju, ki ga je srečal na križišču. «Denar ali življenje.»

«Dal ti bom denar,' je odgovoril gozdar, «toda gospodarju moram dokazati, da si me napadel. Zato prosim, prestreli moj suknjič.»

Razbojnik je prestrelil suknjič. Potem pa je, na gozdarjevo prošnjo, prestrelil še rokave in še hlače. Ko pa je gozdar rekel razbojniku, naj prestreli še klobuk, je razbojnik odgovoril:

«Ne morem, nimam več nabojev!»

«Če je tako, pa kar naprej! Alo, stopaj pred menoj!» Tako je rekel gozdar. Nameril je pusko na razbojnika in ga odpeljal v zapor.

Boj za kočka

Koček mesta A... je pomolil rilec iz svinjaka ter šel za njim. In glejte: toliko časa mu je sledil, da je prestopil mejno črto ter stopil na ozemlje mesteca O... Tu so ga takoj prijeli. Ko so prebivalci mesta A... zvedeli, kaj ga je doletelo, so se takoj, oboroženi do zob, odpravili na pot, da bi ga osvobodili: on. so ga redili, njihove bi morale biti njegove klobase in pršuti.

Prebivalci mesteca O... so bili pripravljeni na boj; imeli so lep top iz smokve. Ko se je sovražnik približal na primerno razdaljo, so ustrelili: top se je razletel ter ubil kar tri poleg stoječe borce. Ko so ostali prišli spet malce k sebi, so pogledali z obzidja po polju ter veselo vzkliknili:

«Koliko sovražnikove krvi smo prelili! Vse je rdeče!»

In res: med žitom so rdeli številni maki.

Ustno izročilo pa, žal, ne pove, kdo je, na koncu pojedel kočkove klobase in pršute.

V. J. K.

Vešča je ugledala prižgano svečo ter se začudila:

«Joj, kako je to lepo, kako je to svetlo! Poletim prav blizu, da si vse bolje ogledam».

In res: poletela je krog zublja, pa se mu je preveč približala. Malce je zacvrčalo, in že se je, revica, z osmojenimi krili, potopila v raztopljenem vosku.

V. J. K.

ZAVIST

Pred nekaj leti so se ljudje počutili srečne: v njihovih srcih še ni bilo zavisti. Bili so dobri, zato so bili veseli celo sosedove sreče. Živel pa je čarovnik, pa že tako zloben, ki si je mislil:

«Ne, prav res ne; ljudje se ne smejo čutiti srečne. V njihova srca moram vsaditi nekaj takega, da bo uničilo srečo, njihovo zadovoljstvo.»

Precej dolgo je tuhtal in razmišljal, kaj naj bi napravil, končno pa je vzkliknil:

«Jo že imam...»

V človeška srca je vsejal zavist. Tu se je kaj bohotno razrastla ter prekrila, mnogokrat celo povsem uničila dobroto in bratstvo. Vsaj v srcih premnogih, večkrat celo v članih iste družine.

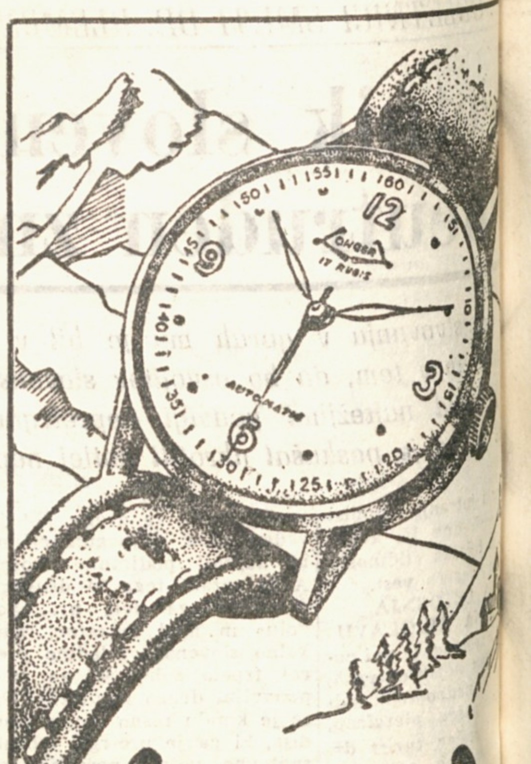
Čarovnik je bil v svoji zlobi sedaj lahko prav zares zadovoljen. Le kdo, kdo bo se lahko zares dober na tem svetu?

Zavist je poklicala v življenje pohlep, ljubosumnost, skupuštvo ter še neštete druge slabe pajdaše. Večkrat je človek šel v svoji zaslepljenosti tako daleč, da je ubil celo lastnega brata.

Čarovnik se je zaradi sijajnega uspeha smejal, in zakaj bi se tudi ne? Včasih so se rodni bratje, zaradi koščka zemlje ali pa morda zaradi malega kupčka denarja, gledali in trgali še huje od psov. Enako celi narodi. Črv zavisti je glodal, tako dobro, da je v premnogih prav res prevladal. Le redki so se mu res uspešno postavili po robu. Ko so videli razdejanja, ki jih je povzročila zavist, so jih objokavali, čutili pa so se zadovoljne, ker niso oni sami prispevali k tem razdejanjem.

Upali so, čeprav so bili le bolj redko posejani, da bodo ljudje sčasoma le uničili tega groznega, grdega črva ter da se bodo potem čutili res kot pravi bratje med sabo, ne glede na barvo njih kože.

V. J. K.

Sestavljena iz najboljšega materiala
Izdelana po najnovejših tehniških odkr...
Izbrana eleganca modelov
Cene ugodne
Popolno jamstvo za 5 let
Zahtevajte jo pri svojem urar...

La Clessid...
Prodaja ur in pribora na ...
Trst - Ul. Battisti, 14 - Tel...
ZASTOPSTVO UR: «Longer» «Aureole...
«Moeris» «Lanco» «Lemania» «Kalos» ...

RADIO TELEVIZIJA SOS...
ELEKTR. APARATI ZA GOSPODINJSTVO, ...
MONTIRANJE TELEVIZIJSKIH ANTEN IN AVTO...
SKIH RADIJSKIH APARATOV TER VSA POP...

Preden se odločite za nakup kakršnega koli televizijskega ali gospodinjskega aparata bo v ... če obiščete

PRODAJA NA OBROKE
RADIO SO...
OPČINE — UL. MONTE RE št. 4 ... — stanova...
Telefon: trgovina 21-155

IMPEXPOR...
TRST, UL. C. BATTISTI 23
Tel. 44-208 Telegr. IMPEXPORT-TRIES...
IZVA...
tekstil, kolon... no blago in ... novrstne st...
UVAŽA:
Vsakovrstni les,
drva za kurjavo,
gradbeni material
SPECIALIZIRANO PODJET...
ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZAC...

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

SKRB ZA VINOGRADNIŠTVO V ISTRI

DOBRO GROZDJE in dobra kapljica

Novi vinogradi in nasadi - Nove kleti

Vinogradništvo v Istri je pod Italijo propadalo in bilo v veliki nevarnosti zaradi hude konkurence italijanskih vin in malomarnosti oblasti, ki niso marale, da bi si istrski kmet zboljšal svoj položaj in se gospodarsko dvignil. Le nekateri italijanski veleposestniki v obalnem pasu so lahko zboljšali svoje vinograde in si napravili lepe sadovnjake. Zaradi tega se istrska vina niso mogla uveljaviti izven ozkih domačih meja, čeprav bi to zaslužila. Tržačani znajo dobro ceniti istrska vina, ki ugajajo tudi vsakemu tujcu, ki jih poskusi in se razume na dobro kapljico.

Marsikdo se zaradi tega sprašuje, zakaj niso istrska vina, zlasti istrski refošk, zaslovela daleč naokoli. Vzrokov je več in naj kdo drugi, ki je v teh stvareh bolj podkovan, kaj več napiše, ker je zelo zanimivo in poučno. Poleg malomarnosti italijanskih oblasti, ki je bila glavna ovira, moramo prišteti še zaostalo kletarstvo in pomanjkanje tipizacije vin, kar je najvažnejše za prodor na širšem trgu.

Tudi v tem pogledu, kakor v drugih panogah gospodarstva in kulturnega življenja, je bilo treba po osvoboditvi popraviti krivico, nadoknaditi zamudo in se lotiti dela, da bo istrski človek napredoval in si zacelil rane, ki mu jih je povzročila tuja okupacija. In res, kljub težavam in z velikimi napori, todavztrajno in požrtvovalno so se v Istri lotili velikega dela. Prvi sadovi so že vidni in bodo vedno bolj, saj v kmetijstvu ni plače ob soboto tah, a kadar pride, je za pridne roke obilna.

V Skocjanu pri Kopru se dviga že nekaj let ponosna stavba, moderna klet, ki ima zmogljivost nad 300 vagonov vina. Druga nova in še večja klet je zrasla v Umagu in ima zmogljivost 400 vagonov vina. To pomeni za istrsko vinogradništvo in splošno gospodarstvo že nekaj. Toda vse kleti, pa še tako moderne in opremljene, bi bile odveč, če bi bil nered v vinogradih, če ne bi imeli dobrega grozdja za dobro vino.

Zaradi tega so v Istri zaceli že pred časom z obnovo vinogradov, da se zboljša kakovost vina. V zvezi s tem je tudi tipizacija, saj ne more biti dobrega vina, zlasti za izvoz, če se mešajo vse mogoče vrste grozdja. Strokovnjaki so se sporazumno in s posvetovanjem z umnimi vinogradniki in po raznih poskusih odločili za sledeče vrste: refošk, kabernet in merlot (črna vina); malvazija, borgonja, in beli pinot (bela vina).

A vse grozdje ne sme biti samo za vino, ker je na tržiščih vedno več povpraševanja po namiznem grozdju, ki je zelo koristno za zdravje. Zato pri obnovi vinogradov pazijo, da bo vsaj 10 odst. namiznega grozdja.

O velikih novih vinogradih in sadovnjakih pod Črnim Kalom smo že nekaj pisali. Ob tej priliki pa naj se malo pomudimo na Koprskem. Momjan je zelo znan po svoji odlični zlati kapljici, ki je ni treba posebej hvaliti. Nekaj kilometrov od Momjana je posestvo Brič, ki je bilo prej skupna last vasi Puče, Koštabona in Momjan. Leta 1952 je bilo tam le grmičevje in «gmajna», dokler niso preorali skoraj 55 ha zemljišča od 60 do 90 cm globoko. Tu imajo že 17 ha novega vinograda in 1 ha oljčnega nasada, v načrtu pa imajo, da bodo do spomladi 1955 imeli skupno 32 ha vinograda, 7 ha oljčnega nasada, 2 ha nasada breskev in 1 ha hruškovega nasada ter deteljišča in travnika, da bodo lahko gojili 15 do 20 glav živine.

Blizu Kopra pripravljajo zdaj pri cesti v Šmarje zemljišče za plantažni nasad breskev (7 ha), ki jih bodo posadili že v jeseni. To zemljišče je bilo prej delno zamočvirjeno delno obdelano, a ne intenzivno izkoriščeno.

Pri Urbancih nad Plavjami blizu demarkacijske črte so spomladi uredili 11 ha nasadov orehov in cepljenih leščnikov ter 3 ha nasada mandeljnov. Prej je bil tam slab pašnik. Za to delo je poskrbela Okrajna zadružna zveza v Kopru in izročila nasad v oskrbo in nadaljnje izkoriščanje Kmetijski zadrugi v Dekanih.

Za zaključek pa naj omenimo še Montinjan nad Vanganelom. Tu so domačini na lastno pobudo preorali nad 9 ha prej neobdelanega vaškega zemljišča. Prej so bili tu le revni pašniki in malo grmičevje, zdaj pa imajo že 5 ha novega vinograda.

Ta pregled pa ni popoln, ker se v raznih vaseh obnavljajo vinogradi in pripravljajo novi sadovnjaki in kmetje dobivajo za ta dela posebne nagrade in pomoč.

A. B.

IDRIJSKI GOZDOVI

OD ŠTIVANA DO ŠKOFIJ

BAZOVICA

Odpusti pri Seladu

Te dni so odpustili z dela več domačinov, ki so bili zaposleni pri SELAD Na delu jih je ostalo še nekaj, ki niso napravili skupno še 1250 ur, kolikor je določeno za vsakega delavca. Odpuščeni delavci, ki so pri SELAD imeli le nekaj zaslužka, so zdaj zaskrbljeni, ker ne kaže, da bi kje dobili delo.

Na polju je zdaj manj dela, saj smo končali s košnjo in žetvijo. Sena imamo letos dovolj in nekateri ga nimajo niti kam spraviti. Imeli smo srečo, ker smo ga lahko posušili v lepem vremenu in nam ni dež med košnjo preveč nagajal. Kmalu bomo začeli kopati krompir, ki bi bil lep, če ne bi bilo preveč dežja ko je delal gomolje, tako pa nam zelo gnije.

REPENTABOR

Tradicionalni praznik

Danes, kakor vsako leto na veliki šmaren imamo na Repentabru tradicionalni praznik in romanje. Prav gotovo bo prišlo k nam, kakor vedno, veliko število izletnikov iz mesta in iz okoliških vasi. Razni kramarji so že med tednom postavili svoje šotore, vrtiljak je postavljen že več dni, kakor tudi razna druga igrišča, da bo gostom bolj prijetno in se bodo lepše zabavali.

V sredo pa so z vso naglico začeli popravljati in asfaltirati kos ceste od Poklona proti cerkvi. Postavili so nov tlak in katramirali od znane gostilne pri Furlanovih mimo kapelice proti klancu nekaj čez sto metrov ceste. Omenimo naj še, da so pred časom Furlanovi razširili svoj obrat in uredili pred gostilno lep vrt za svoje goste. Sem prihajajo v poletnih večerih, posebno pa ob nedeljah, številni izletniki iz Trsta na čist in hladen zrak in k dobri kapljici terana s prigrizkom, ki tu vsakemu dobro tekne.

Lani nismo imeli skoraj nič vina, ker nam je uničila pridelek toča, letos pa trte dobro obetajo in bo vina mnogo več kot lani, seveda, če ne bo toče.

SV. KRIŽ

Tuni in toča

Naši ribiči so imeli te dni lep uspeh pri lovu na tune, ki je vsako leto ob koncu tega meseca, včasih pa tudi poprej. Vendar bi bil lov še mnogo boljši, če jim ne bi nagajali razni ezuli in jim delali škode na mrežah in drugod.

Pred časom nas je obiskala toča in je napravila precej škode v vinogradih nad Grljanom, zdaj pa je začela nagajati suša. Drugih novic pri nas ni; morda jih bo kaj več ko bo v kratkem dokončan naš kulturni dom, v katerem zdaj urejujejo notranjost, da bo dom zares privlačen in udoben.

PLAVJE

Uspel praznik in grde ceste

Preteklo nedeljo smo imeli pri nas vaški praznik, ali «šagro». Prejšnja leta smo imeli ta praznik 15. avgusta, toda fantje od Sv. Barbare so protestirali, češ da morajo imeti oni praznik na ta dan, zato smo preložili naš praznik. Kljub temu niso bili pri Sv. Barbari zadovoljni in so priredili tudi oni ples isti dan kot mi. Toda naša prireditev ni zaradi tega nič trpela in je prišlo k nam mnogo gostov tudi iz sosednih vasi. Igrala je domača godba na pihala, s katero so bili vsi zadovoljni.

Na polju je zdaj manj dela, velike preglavice pa nam dela suša. Prej je bilo preveč dežja, zdaj pa ga ni, ko bi ga potrebovali. Se huje je, ker suši zemljo veter, tako da je po njivah prava skorja. Zaradi tega trpijo zlasti povrtnine, posebno radič, ki ga morajo toliko bolj zalivati. Suša pa se pozna tudi pri mladih trtah in je listje ponekod že ovenelo.

V vsakem dopisu iz naše vasi bomo omenili naše ceste, ki so v obupnem stanju in za katere občinska uprava v Miljah se sploh ne zmeni. To bomo ponavljali, dokler se ne bodo občinski možje zganili in spomnili tudi na naše zanemarjene ceste.

ŠEMPOLAJ

Asfaltirali bodo cesto do Nabrežine

Te dni bodo začeli asfaltirati cesto iz naše vasi proti Nabrežini do železniške proge. To delo je bilo zelo potrebno, ker je po naši cesti še precej prometa in prahu ne manjka. V slabem vremenu pa deževje močno pokvari cesto. Potrebno bi bilo, da bi ob tej priliki popravili cesto ob železniškem prelazu, ker je zelo nevarno, saj je cesta v tem delu podobna koritu. Nevarna je zlasti za motorna vozila, avtomobile, kakor tudi za avtobus, ki tod vozi in se mora vsakikrat zaustaviti, da se ne polomi. Se bolj nevarno pa je za majhne motorje, posebno če motoristi ne poznajo ceste in pridrvijo na prelaz, kjer je tudi ovinek, z vso brzino.

SESLJAN

Občina naj zgradi avtobusno postajo

Promet skozi Sesljan je posebno v vročih poletnih mesecih zelo velik. Na trgu sredi vasi, kjer je prostor za parkiranje avtomobilov, je zkozi ves dan izredno živahno, saj se tu ne ustavljajo samo osebni avtomobili in motorji, temveč tudi težki kamioni s prikolicami in avtobusi. Ves ta promet narekuje vozačem motornih vozil pa tudi pešcem veliko previdnost, ki je prav na tem mestu tako potrebna.

Toda misliti bo treba na nadaljnji razvoj Sesljana in s tem v zvezi še na povečanje prometa. Dosedanji prostor za parkiranje motornih vozil v Sesljanu ne odgovarja več svojemu namenu, toliko manj bo odgovarjal v prihodnosti. Zato bi bilo prav, ko bi občinski tehnični urad pomislil in proučil možnost, da bi zgradili nekje ob križišču cest proti Trstu in Nabrežini avtobusno postajo, s čimer bi razbremenili promet na trgu. Postajo bi lahko gradila občina, recimo v okviru kakšnega gospodarskega načrta, ter jo opremila še z barom in tujskoprometno pisarno. Na ta način bi imela občina tudi svoje koristi, poleg tega pa bi lahko tam zaposlili nekaj domačinov.

Zvedelo se je, da je princ preklical podaritev zemljišča za zgradnjo nove šole v Sesljanu. Sedaj bo treba poskrbeti za drugi prostor, o čemer bodo odločali prizadeti vaščani sami.

VREMSKA „GMAJNA" PRED STO LETI

FRANCE MAGAJNA

Kar pripovedujem, se tiče mojega rojstnega kraja, Gornjih Vrem, mislim pa, da bo marsikaj od tega držalo tudi za druge kraje v neposredni bližini. Pripovedujem površno zgodovino brez naštevanja imen in brez letnic in vse sloni na pripovedovanju starih očancev, ki sem jih poslušal kot otrok neštetokrat.

Beseda «gmajna» je vzeta iz nemščine in pomenja nekaj, kar je občinskega, skupnega. Naši predniki so že pred sto leti imeli svoja polja in tudi gozdne parcele ter travnike na Vremščici. Ker so ta zemljišča bila njihova izključna last, vpisana v mapo, so jim pravili «lastnina». «Gmajna» so pa že takrat imenovali mršave gozdove in še bolj mršave pašnike, ki so bili last tedanjih vejeposestnikov (grofov). Te puste so veleposestniki prepuščali v rabo svojim tlačanom, da so po nji pasli svojo živino in drvarili. Tlačani so morali to uslugo odplačevati bodisi z naknadnim delom, bodisi z denarjem ali naturalijami — mnogokrat z vsem trojim.

Ob smrtni uri fevdalizma, ko je tlaka odpadla, so veleposestva začela razpadati. Ni bilo več brezplačnih delavcev. «Grofi» so drug za drugim začeli odprodajati svoja velika in popolnoma pasivna zemljišča. Kupovale so jih vasi skupno, ker posamezni ni zmogel tolikih vsot. Toda kupljena zemljišča niso s tem postala občna last, pač pa last vaščanov, ki so odšteli svoj delež kupnine. Tisti vaščan, ki ni hotel ali ni mogel plačati deleža, ni mogel biti lastnik ali uživalec kupljenega zemljišča. Prav tako ni mogel biti lastnik kupljene «gmajne» pozneje priseljeni tujec. Kupci zemljišča so se imenovali «jusarji» in so bili kot brezpogojni lastniki vpisani v zemljiško knjigo. Jusar je svoj «jus» ali delež lahko prodal komurkoli ali pa ga zapustil temu ali onemu svojih otrok. S tem je sam izgubil pravico do njega in tudi tisti njegovi otroci, ki jim zemljišča ni dal. Če je umrl brez oporoke, so njegovi otroci dedovali «jus» po njem, si ga medsebojno razdelili ali pa so ga prepustili nasledniku na domačiji za primerno odškodnino.

Ta «jus» je bila takrat neka neznanka. Nihče ni vedel koliko meri in kje točno je. Užival je pač le delež, ki ga je to še nerazdeljeno zemljišče letno dajalo. Cim večji «jus» je imel, tem večji delež dohodka mu je pripadal. Največji «jusi» so imenovali «cela zemlja», pol tega je bilo «pol zemlje» itd. To je pomenilo, da je bil «zemljakar» od skupne posečnje deležen (za primero) 12 voz drv, «polzemljakar» šest voz, «četrtzemljakar» tri in tako dalje. Na ta način so si tudi delili druge dobrine iz kupljene «gmajne», na primer listje v jeseni, ki so ga skupaj pograbili in potem z velikim krikom in prepirom med seboj delili.

Toda tudi bremena od te gmajne so si na isti način delili. Davek od gmajne je bil za «zemljaka» dvakrat večji kot za «polzemljaka». Prav tako delovni delež pri napravi ali popravljanju gmajnskih poti.

V dolgih desetletjih so se «jusi» v naši vasi delili in cepili v manjše dele. Marsikateri tedanji ali poznejši «jusar», je svoj «jus» razdelil med dva ali več sinov, marsikateri je po sili potreb tudi odprodal polovico ali četrtino od njega. V tem času nima v Gornjih Vremah celega «jusa» nihče več in le par jih je, ki imajo še do tri četrtine «zemlje»; nekaj več je «polzemljakarjev», večina pa jih ima četrtinko ali še manj.

Od začetka niti ni bilo mej med odkupljenimi «gmajnami» bližnjih vasi. Ljudje so prosto pasli živino celo po kupljenih gmajnah drugih vasi, čeprav tam niso imeli nobenega «jusa». Tako so — po pripovedovanju mojega deda in njegovih sodobnikov — ob velikih sušah, ko je gabrške goličave požgalo sonce, pastirji iz Zabrežca in celo Divače prignali živino na pašo v dolino in zgornjevremsko gmajno, ki sta zavoljo svoje fišaste geološke sestave bili tudi v suši dovolj vlažni in zato porastli s travo. Naravno je, da je bilo to čestokrat povod prepirom in tudi pretepom med pastirji.

Prvi problem naših dedov je bil, da vsaka vas postavi meje svoji gmajni in jo tako loči od sosednje. Ni bilo to tako enostavno, ker si je vsaka skupina jusarjev (vsaka vas torej) želela odmeriti čim največji kos v škodo sosednje. V zadevo je morala poseči država in je poslala k razmejitvam svoje izvedence, ki so na podlagi listin (kupnih pogodb itd.) in po zaslševanju obeh spornih strank končno določili zakonite meje. Navzlic temu so se dogodile večje ali manjše krivice, ki so bile povod hudim prepirom še leta potem. Meje so pa le obstale in veljajo še danes.

Nekaj let po teh razmejitvah so bile kupljene gmajne še vedno skupna last jusarjev. Posledice te skupnosti niso bile dobre. Nihče od poedincev ni skrbel za dobro gmajne, vsak je hotel dobiti iz nje največ. Nihče ni sadil, nihče ni izboljševal, vsak je le črpal in kradel iz nje, kolikor je mogel. Poleg skupno deljenih dobrin, si je vsak skrivoma skušal pridobiti iz nje še kaj. Gmajna jim je bila molzna krava, ki pa je niso nikoli krmili. Hirala je in propadala.

Uvidevni možje so to začeli spoznavati in so rekli: «Moramo vsakemu odmeriti njegov «jus», ki naj bo samo njegov, potem pa naj dela z njim kar hoče — naj goji in čuva ali pa naj ga uniči do kraja!»

Ta naloga je bila zelo težavna in so jo reševali skozi več let. Na skupnem zemljišču ni bilo namreč niti dveh hektarov, ki bi si bila po vrednosti povsem enaka. Vsak bi rad imel svoj jus odmerjen na najboljšem in na najbližjem kraju. Taka rešitev je na žalost bila nemogoča in zato so naši dedi delili vsak predel, ki je bil kolikor toliko enoten, posebej. Kjer je bil tak predel, velik, so bili jusarski deleži veliki; kjer je pa bil majhen, so bili tudi deleži majhni. Na tak način so oddelili vsakemu večje število parcel, od katerih je vsaka bila na drugem predelu. Zelo nerodna delitev, toda za enkrat, edino pravična. Vsi so imeli v enaki meri dobrega in slabega, bližnjega in oddaljenega, poraslega in golega terena. Razlika je bila le v velikosti parcel (zemljakar je imel dvakrat večje od polzemljakarja itd.).

Pa tudi poedini kraji niso bili čez in čez enake vrednosti. Naši dedi, čeprav nepismeni in neuki, so le imeli precej konjske pameti v glavi. Najprej so razdelili tak predel v toliko parcel kot je bilo jusov. Vsaka je predstavljala «celo zemljo» in vsaki so dali številko. Potem so se jusarji sami zbrali v skupine: «zemljakarji» po štirje in štirje skupaj. Stevilke parcel so zdaj napisali na listke in jih stresli v klobuk. Vsaka skupina jusarjev je «potegnila» eno številko in parcela tiste številke je postala potem njena. Polzemljakarji in četrtzemljakarji so si svoje izžrebane parcele sami med seboj razdelili, največkrat spet z žrebanjem.

Po končani delitvi so skupno posadili kamnite mejnike in od tedaj naprej je vsak vedel, kaj je njegovo.

Vzroki katastrofe v idrijskih gozdovih

Preteklo zimo je med 18. in 21. decembrom prizadela gozdove Gozdne uprave Idrije velika katastrofa. Žled, ki se je nabral zaradi posebnih vremenskih razmer na drevesnih krošnjah, je povzročil v bukovih gozdovih izkoreninjenje in lom približno 42.000 kub. metrov lesnega sestoja. V večji ali manjši meri je bilo prizadetih 51 gozdnih oddelkov in sicer predvsem tistih, ki so izpostavljeni proti severu ali severovzhodu v nadmorski višini 500 do 900 m. Katastrofa je prizadela skupno nekako 600 ha gozdne površine in je uničila v prizadetih gozdnih oddelkih 10 do 80 odst. lesne zaloge.

Analiza obsega in višine nastale škode je pokazala zanimive podrobnosti in nekatere značilnosti, ki dovoljujejo zanimive zaključke in priporočila. Sestav prizadetih gozdov in rasti kaže, da so bili gosteje zarastli bukovi sestoji huje poškodovani, da pa je bila nasprotno škoda v manj zarastlih sestojih manjša. Razporeditev prizadetih sestojev po starosti kaže, kot je bilo pričakovati, da so mlajši gozdovi manj trpeli kot starejši, najhuje pa so bili prizadeti za sečnjo dozoreli bukovi gozdovi. Pokazale so se tudi posledice napačnih gozdarskih ukrepov med razvojem teh sestojev; te napake so odločilno prispevale h katastrofi. Pred časom izvršeno nizko pogozdovanje je uničilo stopnjasto strukturo navpičnega profila in tako spodkopalo stabilnost teh gozdov. Tudi spreminjanje mešanih bukovo-jelkovih sestojev v skoraj čiste bukove sestoje je povečalo labilnost teh sestojev, zlasti na manjših površinah. Izkušnje iz zadnje katastrofe kažejo, da se je jelka žledu dobro upirala

Analiza sloni na številnih meritvah, ki so bile izvedene na poskusnih površinah bukovih gozdov, zlasti pa na primerjavi podatkov iz štirih poskusnih površin, ki odgovarjajo po legi in izpostavljenosti osnovnim značilnostim prizadetih gozdov pri Idriji.

Odrasle bukve so se zrušile pod ledenim bremenom, tanjše bukovje je pripognjeno in se bo le težko zopet zravnalo. Vrzeli in luknje so boleče rane idrijskih gozdov, ki jih bo mogoče z veliko truda in s posebnim prizadevanjem skozi obdobje celega pokolenja le deloma ozdraviti. Jelke pa pa so vkljub težkim ledenim oklepom uspešno kljubovale zimi.

STARA IN ZNANA TVRDKA
TULIAK RODOLFO
ki se je preselila v Ul. della Guardia 15
tel. 95089
z zadovoljstvom obvešča svoje odjemalce, da ima na razpolago novo vrsto šivalnih strojev svetovne znamke
SIMCA
s križnim šivom za gumbnice, pritrjevanje gumbov in čipk ter vezenje brez okvira.
25-letno jamstvo. Naprodaj rabljeni pogloblјivi stroji in v omaricah. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljene stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 50 lir dnevno. Brezplačen pouk v vezenju.

MOTOM 48 CCM
DELFINO 160 CCM
Cudoviti motorček, ki vas pelje povsod. Prodaja na obroke do 18 mesecev. Pritiklине in nadomestni deli za vse motorje, hitra popravila
Zastopstvo „Gilera"
Moschion & Frisort
Trst Ul. Valdirivo 36
tel. 23-475
Postaja za usluge v Nabrežini: FRANC SIBELIA
ZNIŽANE CENE

AVTOPOOJETJE
STAR
Tovorni prevozi ◆ Tel. št. 5608 ◆ Osebni avtobusni prevozi
AVTOGARAŽA z MEHANIČNO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

A. MERMOLJA
TRST, Ulica Coroneo št. 3
Telefon štev. 238-18
izdeluje in popravlja krzna
PLISE - AJOUR - VEZENINE

Ivan Ribarič
Uvoz — Izvoz
Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo
NA DROBNO — NA DEBELO
Vseh vrst trdega in mehkega rezanega lesa, furnirja, vezanih plošč itd.
Prevzamemo prevoze vsakovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi
Urad: TRST Ul. Crispi št. 14 — Tel. 93-502
Skladišče: Ul. delle Milizie 19 — Tel. 96-510
Telefonska štev. stanovanja 95-918

MILAN AMBROŽIČ
Elektro-instalacijsko podjetje — Sprejema vsa popravila in naročila za nove instalacije vseh vrst električnih napeljav. Pokličite našo št. tel. 29-322.
SE PRIPOROCAMO

Dospeli so najboljši hladilniki
„LEC"
Izdelek največje angleške tovarne, ki je v celoti - tudi hladilna naprava. Comprensor izdelan po mnogoletnih izkušnjah izključno v LEC-ovih tovarnah!
Električni hladilnik LEC je edinstven izdelek; nedosegljiv v trajnosti, liniji in ceni
LEC je izdelan za Vas, ker ob vsaki priliki nudi svežo hrano, Vas ohranja zdrave in zadovoljne in Vam mesečno prihrani mnogo denarja
Zapomnite si: „LEC" mora v Vaše gospodinjstvo!
Naročila sprejema s takojšnjo dostavo in petletnim jamstvom tvrdka J. Herže TRST, Piazza S. Giovanni 1 Telefon št. 3-50-19
TUDI NA OBROČNO ODPLAČEVANJE

TRST, nedelja 15. avgusta 1954

VREME Vremenska napoved za danes: Pretežno jasno in toplo. Polagoma se bo pooblačilo od zahoda. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 28.8 stopinje; najnižja pa 20.1 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 16.00: Zborovske pesmi pojeta zbora «Igor Gruden» iz Nabrežine in iz Barkovelj. — **Trst II.:** 20.50: Verdi: «Otello», opera v 4 dej. — **Trst I.:** 17.30: Simfonični koncert. — **Slovenija:** 15.45: Vasja Ocvirk: Po poteh roške ofenzive.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PRED VROČINO BEŽIJO V NARAVO

Dvodnevni izlet po Primorski
Štandrešci pred obiskom Koroške

Sovodenjci pa bodo odšli k jezeru Cavazzo

Končno je sonce posijalo močneje in nam prineslo pravo poletje, katerega smo si po hudi zimi in dolgi muhasti pomladi od srca želeli. Včeraj je bilo vreme še posebno lepo in je izpolnilo želje mnogih delovnih ljudi, ki si sicer ne morejo privoščiti enomesečnih ali pa štirinajstdnevnih počitnic, pa vendar z veseljem pričakujejo vsakoletni «ferragosto», ko oddidejo z družinico za ves dan ali pa za eno popoldne na izlet k prelepi morski obali ali pa k sorodnikom v hribovite predele.

Prosvetna društva na Goriškem so že pred dobrim mesecem začela misliti, kako bi svojim članom pripravila prijetne daljše izlete izven Goriške, saj so takšni dvodnevni «izprehodi» v pravo radost delovnega človeka iz vasi in mesta, ki vse leto, razen redkih izjem, ne prestopi meja goriške dežele.

ZSPD je organizirala prav za «ferragosto» izlet v Jugoslavijo, in sicer v prelepo Soško dolino. Velik avtobus, poln Goričanov in okoličanov, je odpeljal včeraj zgodaj zjutraj čez mednarodni blok pri Rdeči hiši. Izletniki so bili dobro razpoloženi, saj jih je čakala prelepa vožnja po Soški dolini tja do Trente in do izliva Soče, zatem pa ogled Cerkna in prenočitev v prijazni Idriji. Od tu bodo danes nadaljevali pot skozi Črni vrh, ki je postal priljubljeno letovišče številnih ljudi, in Vipavo do Prvačine, kjer bodo Goričani prisostvovali veliki proslavi 110. obletnice Gregorčičevega rojstva, katere se bodo udeležili tudi Tržačani.

Za goriškimi prosvetarji niso hoteli zaostajati Standrešci, ki jo bodo mahnili konec meseca kar na Koroško. Že dolgo so govorili o izletu in istočasnem obisku Korošcev, ki so že večkrat nastopili pri nas. Končno so se — odločili za zadnjo nedeljo v avgustu, ko ne bo toliko dela na polju. Upamo, da se bodo štandreški prosvetni delavci in vsi ostali izletniki počutili kar najbolje pri bratih na Koroškem.

Sovodenjci pa so bolj tihi, in čeprav se že dolgo pripravljajo na izlet domačega pevskega zbora k jezeru Cavazzo, še vedno niso o tem niti besede črhnili. Morda bodo povedali kaj ob povratku.

ZA ZASLUGE V REVOLUCIJI

Izročitev odlikovanj staršem dveh narodnih herojev

Odlikovana padla primorska narodna heroja sta Angel Besednjak in Ivan Kosovel

V Novi Gorici je bila te dni ena redkih, a zelo prisrčnih svečanosti, na kateri so bila staršem narodnih herojev Angela Besednjaka in Ivana Kosovela izročena odlikovanja, ki sta jih z ukazom maršala Tita prejela padla goriška junaka.

Svečanosti, ki je bila v sejni dvorani MLO Gorica so se udeležili razen staršev omenjenih narodnih herojev, predstavniki ljudske oblasti, množičnih organizacij in JLA, nadalje prvi primorski partizan narodni heroj Anton Ferjančič - Zvonko in Rastislav Delpin - Zmago.

Predsednik OLO Gorica Mirko Remec je v kratkem nagovoru podčrtal pomen dogodka, ko sta bila z ukazom predsednika republike maršala Tita za izredno požrtvovalnost in junaštva v borbi proti sovražniku odlikovana z redom narodnega heroja med drugimi tudi goriška rojaka Angel Besednjak in Ivan Kosovel. Po govoru je izročil knjižico in ukaz o imenovanju materi Mariji Besednjak in očetu Andreju Kosovelu. Rede teh junakov pa bodo hranili v muzeju narodne osvoboditve Jugoslavije v Beogradu.

Angel Besednjak je bil eden izmed prvih organizatorjev OF na Primorskem. Boril se je v Pohorskem bataljonu na Štajerskem in v nekem spopadu s sovražnikom junaško padel pomladi leta 1952 pri Brežicah. Ivan Kosovel pa je 1941. leta organiziral prvo vipavsko četo in več odborov OF. Bil je član pokrajinskega komiteja KPJ na Primorskem. Marca 1942. leta, ko so ga obkolili fašisti, se je po nadčloveški borbi z njimi, sam ustrelil z zadnjim nabojem. Še prej pa je uničil vse gradivo in partizansko dokumentacijo, da je ne bi dobil sovražnik in tako zvedel za vse sodelavce narodno - osvobodilnega gibanja.

Urnik trgovin za poletne počitnice

Urnik trgovskih lokalov za poletne počitnice (Ferragosto) je naslednji:

V nedeljo 15. t. m. odprte samo mesnice do 11. ure, mlekarne in pekarije do 12.30 in cvetličarne do 13. ure.

V ponedeljek 16. t. m. Mlekarne in pekarije odprte v jutranjih urah. Vsi ostali obrati zaprti ves dan.

Tedenski dopust za delavce CRDA in SAFOG

Z današnjim dnem se prične tedenski počitek tudi za delavce Združenih jadranskih ladjedelnic v Tržiču in SAFOG v Gorici; z delom bodo pričeli 23. avgusta. Kako bodo preživeli počitnice, ni težko ugibati; večina bo ostala kar doma in se lotila popravila in olepšave svojih bivališč, kot je že v navadi, morda pa bodo odšli ob popoldnevih z otroki na morje. Mlajši motociklisti jo bodo mahnili na izlete, več pa se jih bo udeležilo skupnih izletov, ki so jih v ta namen pripravili v Tržiču.

Pri sekanju drv se je usekal v palec

Kmalu po 12. uri je 42-letni Umberto Bresan iz Ul. Lunga 6 sekal drva. Nesrečnež pa je pri nekem zamahu udaril s sekiro po svojem levem palcu, namesto po polenu. Odpeljali so ga v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so mu zdravniki nudili vso potrebno pomoč in ga kmalu nato poslali domov.

Po telesu se je polila z vrelo vodo

Po kosilu je 11-letna Ljubljana Miranovič, stanujoča v Svetogorski ulici (casermette), skušala pomagati domačim, da bi čimprej pospravili. Imela je opravka s posodo, v kateri je bila vrela voda; zaradi nespretnosti, ali morda tudi po nesreči pa se je Miranovičeva polila z vrelo vodo po prsih in po trebuhu ter dobila opekline prve in druge stopnje. Odpeljali so jo v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so ji nudili zdravniško oskrbo. Predvidoma bo ozdravela v 20 dneh.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

ZARADI «MAGANJA» IN DOMAČEGA PLESA V SKEDNJU

Financarji v Beneški Sloveniji v zadnjem času zaprli 10 ljudi

Prebivalstvo se zgraža nad ravnanjem «zelenih varuhov», ki so s tem prevzeli zapuščino terorističnih trikoloristov

Pred desetimi dnevi so se v vasi Matajur sprli med seboj domačini in financarji. Zaprli so 4 osebe, in jih imeli zaprte šest dni ter jih bodo še spravili pred sodišče. Videmski «Gazzettino» je pisal o tej zadevi in seveda je dal prav «zelenim varuhom».

Kakor piše ta časopis se bodo morale te štiri osebe iz Matajurja zagovarjati pred sodnikom kar za tri zločine: zasramovanje varnostnih organov, upiranje in ker niso hoteli iti z njimi v kasarno.

Po naših informacijah so dogodki potekali takole: Ti domačini iz Matajurja, ki so jih zaprli, so skupno z drugimi vaščani mirno pili v gostilni. Ni bila še pozna ura, ko jim je prišlo na misel, da bi se začeli prijateljsko «magati», kdo da je močnejši. In res so se začeli. Tedaj so vstopili financarji in jih začeli grabiti, da naj gredo z njimi v kasarno. Pristopili so še drugi domačini, ki so hoteli dopovedati financarjem, da je bilo to samo prijateljsko «maganje» in ne pretep, toda nič ni pomagalo, peljali so jih za tisto noč spat na česek v kasarno, drugi dan zjutraj pa v čedadski zapor. Pred nedavnim se je nekaj podobnega zgodilo v Črnem vrhu. Pred dvema letoma so v Prosnidu financarji streljali na ljudi in nekatere hudo ranili. Največja nesramnost pa, ki so jo do sedaj naredili financarji v Beneški Sloveniji, je tista v Topolovem v nedeljo 8. t. m. Zaprli so kar 6 ljudi, ki so po pripovedovanju vsega ljudstva popolnoma nedolžni. Zaprli so triinštiridesetletnega Antona Filipičja, dvaindvajsetletnega Lina Filipičja, enandvajsetletnega Franca Filipičja, dvaindvajsetletnega Danila Gorjupa, dvaindvajsetletnega Gvida Bernjaka in dvaindvajsetletnega Albina Ruklija, ki je prav tisti večer prišel iz Turina, in ki so drugo jutro izpustili. Peljali so jih zvezane po dva in dva skupaj kakor razbojnike od Topolovega do Klodiča. V Klodiču jih je že čakal jeep, ki jih je peljal v čedadski zapor. Kakor pravijo Topolovčani je bila tisto noč vsa vas prestrašena. Financarji so se grdo obnašali. Pretepli so vsakogar, ki so ga dohiteli. Ponoči so v poznih urah s svetilkami lovili po hišah fante, ki so se jim bili poskrili.

V nedeljo zvečer so se hoteli fantje iz Topolovega nekoliko poveseliti in plesati. Neki 14-leten deček, jim je «godel» na harmoniko v skednju. Na to veselico niso želeli financarjev, ker pravijo, da jim na plesu pobirajo najlepše deklice. Zato so financarji vdrli na skedenj, vzeli godcu harmoniko in ga zapodili spat, ker je mladoleten. Fantje so se nad takim ravnanjem zelo zgražali, češ da financarji upoštevajo mladoletnost samo tam, kjer jim to koristi.

Naše ljudstvo je zaradi teh novih in pogosto se ponavljajočih dogodkov zelo razburjeno. Trikoloristi so sedaj nekaj časa prenehali s terorjem in naše ljudstvo se boji, da so to nalogo sedaj prevzeli financarji. «Lepo, lepo nam pomagajo»; pravijo naši ljudje, «na naši domači grudi za nas ni zaslužka. Nerodovitna zemlja nas ne more preživljati. Ako nočemo od lakote umreti, moramo iti v tujino».

Kdo bo plačal stroške za odvetnike našim ljudem, sedaj, ko se bodo morali zagovarjati pred sodiščem. Seveda sami! Da, zares dobre vzglede dajejo pri nas predstavniki dvatisočletne kulture in civilizacije.

JANEZ JURMAN

Priprave za praznik grozdja

V petek dopoldne je bila na goriški prefekturi seja, katere se je poleg predstavnikov Trgovinske zbornice, ENAL, Turistične zveze, Zveze neposrednih obdelovalcev zemlje in «Federterre» udeležil tudi prefekt dr. Zerbi.

Na seji je bilo govora o pripravah za skorajšnji praznik grozdja, ki se že več let organizira v goriški pokrajini. Zaradi menjajočega se vremena točnega datuma še niso določili, vendar bo praznik predvidoma konec septembra. Glavno delo bodo opravile občine same, v katerih bodo prazniki grozdja organizirani, vendar bodo pokrajinske ustanove poskrbele za njihovo čimboljšo izvedbo. Zveza trgovcev bo pripravila svoje člane da bodo olepšali izložbe; pri tem bi poudarili, da bi morala biti nagradna komisija nepristranska. Zgodilo se je namreč, da pred dvema letoma niso pravično podelili nagrade za najlepšo izložbo iz enostavnega razloga, ker je najlepšo izložbo imela slovenska prodajalna zelenjave.

Turistična zveza in ENAL bosta poskrbeli za kulturni program v posameznih občinah; povsod pa bodo postavili tudi stojnice, na katerih bodo razstavili sadje.

TONE RESEN — **Srečanje**

V.

«Takrat sem bila noseča štiri mesece.»

«A, kako je bilo z otrokom? Slišal sem...»

«Da, rodila sem... mrtvega otroka. To je vse. Vse. Zdaj živim sama in poučujem klavir.»

«Na umetniško pot ne misliš več?»

«Ne! To misel sem pokopala že zdavnaj. Zdaj igram samo še sebi. In kadar sem tako, posebno razpoložena, takrat si, — saj mi ne boš zameril, če ti povem, — zaigram Chopina in včasih tudi ta-le Nokturno. Zdi se mi kot pesem lepe, minule preteklosti.»

Videl je, da ji je hudo. Vedel je, da bi moral stopiti k njej, ji nekaj reči, jo potolažiti, reči vsaj nekaj besed. Toda ničesar ni storil. Molčal je... in gledal v strop. Tedaj je sama nadaljevala: «Ko sem te videla, so se spet prebudila čustva v meni. Morala sem h klavirju. Igrala sem in... takrat si vstopil ti.... Oh, oprosti, sanjarim.»

«Ne! Govori naprej!»

Vstala je in stopila do njega. Pogledala ga je vprašujoče in sedla na rob njegovega naslanjača. Potem je spet vstala, napravila dva, tri korake po sobi, se obrnila in spet rekla: «Ne! Janko, prevzelo me je, oprosti. Povej mi rajši ti kaj o sebi. Kako živiš, kaj delaš? Bog ve, kdaj se bova spet srečala.»

«Nimam dosti povedati. Če te zanima...»

Spet je sedla poleg njega in počasi rekla: «Seveda me.»

Začel ji je pripovedovati svojo zgodbo, čisto navadno zgodbo mladega študenta, uradnika potem... Takoj je končal. Molčala je. Domneval je, da ni zadovoljna in zdelo se mu je, da se mora opravičevati: «Morda je malo filistrsko», je dejal. «Toda tako je. In kaj več o sebi, bi ti res ne vedel povedati. Res, ne.»

Tedaj je nenadoma začutil njeno roko v svojih laseh. Nežno, čisto rahlo je drsela roka skozi njegove lase. Potem je nenadoma skočila pokonci: «Oprosti mi, prosim, oprosti. Ne vem, kaj me je prijelo. Kaj si boš mislil o meni?»

(Nadaljevanje sledi)

KINO

CORSO. 15: «Vrni se», barvni film, A. Nazzari in Y. Sanson.

VERDI. 15: «Predstava varieteja».

CENTRALE. 15: «Luisianski ribič», K. Grayson in M. Lanza.

VITTORIA. 15: «Samo zate sem živela», J. Wyman.

MODERNO. 15: «Blatna maska», G. Cooper.

POLETNI KINO. 21: «Mama, oprosti», L. Miranda.

KINO STANDREŽ. 21: «Izgubljeni raj», M. Presle.

ŠPORTNI DNEVNIK

ZAKLJUČEK KOLESARSKE DIRKE PO ŠVICI

KAMBER PRVI V ZUERICHU
Fornara ohranil prvo mesto

Uspeh italijanskega moštva, ki je v odsotnosti najboljših Švicarjev zasedlo prvih pet mest - Coppi zmagovalec v oceni za gorsko nagrado, v splošni oceni pa na petem mestu

VRSTNI RED NA CILJU VII. ETAPE FREIBURG — ZUERICH (229 km):

1. Kamber 6.25'07"; 2. Peeters; 3. Coppi; 4. Monti; 5. Gismondi; 6. Baldarelli; s časom zmagovalca še: 7. Fornara; 8. ex-aequo: Milano, Carrea, Astrua, Grosso, Barozzi, Hollenstein, Adriaenssens, Braeckeveldt, Plass, Zagers, Assirelli, Volpi, Gianneschi, Pezzi, Bauwens, Garcia, Stettler, Lurati, Gret, Zbinden, Giudici, Serena, Huber, Winterberg, Brun, Hobi, Scherer, Chevalley, Heidelberger, Rudolf, Lambrichs, Pankoke, Coletto, Vermotte; 46. Poblet 6.32'08"; 37. Franchi i. č.

ZUERICH, 14. — Kolesarska dirka po Švici se je končala danes popoldne na zuriškem velodromu po počasni, turistični vožnji iz Freiburga v Zuerich. Za zadnjo 229 km dolgo etapo je startalo 51 tekmovalcev, ker so Špancu Langarici že tretjič dovolili, da nadaljuje dirko, čeprav je prišel na cilj po zaključku kontrole, kljub temu pa se je tudi danes prikazal na cilju z znatno zamudo. Ob odhodu iz Freiburga je deževalo kot iz škafa, kolesarjem pa se na zadnji etapi ni nikamor mudilo. Že po 40 km je imela skupina, v kateri so strnjeno vozili vsi tekmovalci, 7' zamude za predvidenim urnikom. Tudi ko je Fornara preluknjal, se skupina ni zganila. Nihče ni napadal vodečega v oceni, tako da je Fornara danes brez težav obranil prvo mesto.

Nekaj živahnosti je bilo samo na zadnjem cilju za veliko gorsko nagrado na prelazu Sattel, 180 km po startu, kjer je bil prvi Coppi, za njim Monti, Astrua, Fornara, Giudici, Hollenstein in drugi. Coppi si je s tem še bolj zagotovil zmago v veliki gorski nagradi: v tej oceni ima tri točke več kot Astrua, 7.5 več kot mladi Švicar Hollenstein, 8.5 več kot Bruno Monti in 17 točk več kot Giudici, ki mu v oceni sledijo še Fornara, Zampini, Coletto in Gianneschi.

V zaključnem šprintu na velodromu v Zuerichu si je zagotovil zmago hitri Kamber, ki kot domačin tudi dobro pozna stezo. Drugi je bil Belgijec Peeters, medtem ko se je Coppi zadovoljil s tretjim mestom.

Dirki po Švici se je končala s popolnim uspehom italijanskega moštva, ki je zasedlo vseh prvih pet mest; na petem mestu je Fausto Coppi, ki je očitno vzel dirko po Švici samo kot trening za svetovno prvenstvo, ki bo 22. avgusta v Solingenu. Med Švicarji, ki so nastopili brez svojih najboljših Kobleta, Küblerja, Schaera in Clericija, je bil najboljši Marcel Huber na šestem mestu.

SKUPNA OCENA PO ZADNJI ETAPI:

1. Pasquale Fornara 41.28'37"; 2. Coletto 41.31'31"; 3. Astrua 41.32'13"; 4. Monti 41.33'58"; 5. Coppi 41.34'09"; 6. Huber 41.36'17"; 7. Volpi 41.45'15"; 8. Vermotte 41.46'29"; 9. Russenberger 41.46'35"; 10. Serena 41.46'52"; 11. Adriaenssens 41.46'55"; 12. Gianneschi 41.33'59"; 13. Hollenstein 41.54'39"; 14. Gismondi 41.56'01"; 15. Carrea 41.58'57"; 16. Baldarelli 41.59'00"; 17. Zampini 42.00'06"; 18. Garcia 42.02'33"; 19. Poblet 42.03'27"; 20. Giudici 42.03'39".

KONCNA OCENA ZA VELIKO GORSKO NAGRADO:

1. Coppi 40 točk; 2. Astrua 37; 3. Hollenstein 32; 4. Monti 31.5; 5. Fornara 22; 6. Zampini 20; 7. Adriaenssens 19; 8. Giudici 17; 9. Coletto 16.5; 10. Huber in Gianneschi 16; 12. Braeckeveldt 15.

Tudi Sovjetska zveza se bo udeležila s svojimi kolesarji svetovnega kolesarskega prvenstva v Solingenu.

Čehi pripravljeni

Že lepo število Čehov in Čehinj je doseglo rezultate, ki so potrebni za dostop na evropsko prvenstvo v Bernu. Navajamo imena atletov in atletinj z njihovimi rezultati; v sklepajih pa so zahtevani rezultati:

Ženske:

100 m (12"3): Kovarikova 12"1, Streskova 12"2; 200 m (25"4): Kovarikova 25"4; 800 m (2'15"): Mullerova 2'12"5; 80 m ovire (11"6) nobena; visoko: (1.58): Modrachova 1.67, Aigiova 1.58; višina (5.65) nobena; krogla (13.30): Tislerova 13.30; disk (44): Vrabilova 44.73, Mertova 44.19; kopje (44): Zatopkova 49.30, Matatkova 44.49; petoboj (3100): Modrachova 3739.

Moški:

100 m (10"6): Mandlik, Janeček 10"6; 200 m (21"5): Janeček 21"5; 400 m (48"): nobeden; 800 m (1'50"5): Jungwirth 1'49"8; 1500 m (3'49"): Jungwirth 3'46"2, Zvolensky 3'47"6, Čevona 3'48"6; 5000 m (14'25"): Zatopek 13'57"2; 10.000 m (30'30"): Zatopek 28'54"2, Ullsberger 30'20"; 110 m ovire (14"7): Tosnar in Krul 14"7; 400 m ovire (52"7): nobeden; 3000 m ovire (8'59"6): nobeden; višina (1.96): Savcinski in Kovar 1.98; daljina (7.35): Fikejz 7.36; palica (4.21): Krejcar 4.25; troskok (15): Rehak 15.37; krogla (15.80): Skobla 17.38, Kalina 15.88, Stoklasa 15.81; disk (50.50): Merta 52.01; kopje (69): Kopriva 69.71; kladivo (57): Malek 58.31, Dadak 58.16, Maca 57.45; desetoboj (6000): nobeden.

Avstrijci so z eno točko premagali Jugoslovane

v mladinskem plavalnem dvoboju na Dunaju

Na mednarodnem plavalnem dvoboju mladinskih reprezentanc Avstrije in Jugoslavije na Dunaju je proti pričakovanju zmagala reprezentanca Avstrije z rezultatom 117.5 - 116.5.

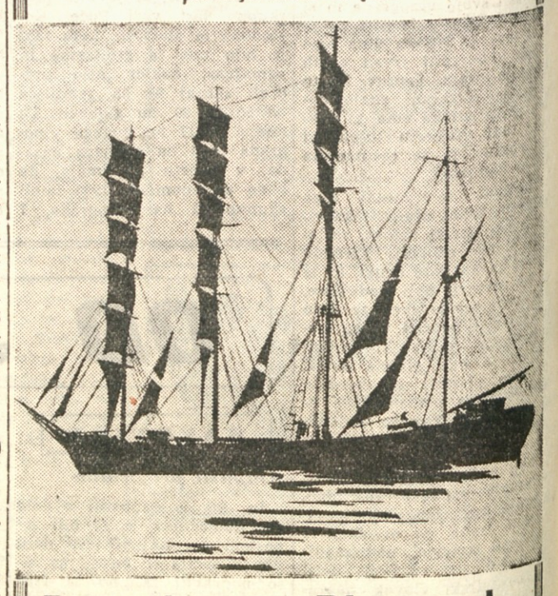
Moški:

250 m prsno: Zrimšek (J) 2:56.4; 100 m hrbtno: Kučera (A) 1:14.7; 400 m prosto: Kučera (A) 5:07.1; 200 m metuljček: Kambij (J) 2:50.6; 100 m prosto: Nardelli (J) 1:02.5; 4 x 100 m prosto: Jugoslavija 4:15.5; 4 x 100 m mešano: Avstrija 4:54.6; skoki: Vaneš (A) 92.11.

Ženske:

400 m: Dokupil (J) 6:01.3; 100 m metuljček: Najhart (J) 1:24.2; 100 m hrbtno: Majven (J) 1:23.7; 200 m prsno: Jerićević (J) 3:01.4; 100 m prosto: Valga (J) 1:12.0; 4 x 100 m prosto: Avstrija in Jugoslavija v istem času 5:27.7; 4 x 100 m mešano: Jugoslavija 5:35.5.

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdih lesov in trame nudi najugodnejše
CALEA IRST viale Sonnino 24 Tel. 90441

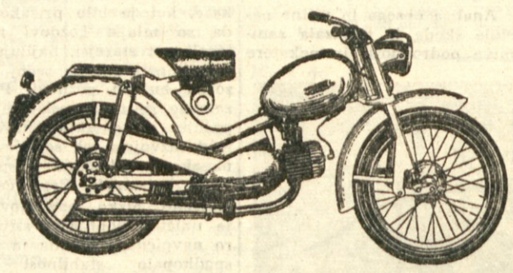
Kino na Opčinah
predvaja danes in jutri

Pustolovci iz Plymoutha

INDUSTRIJA „PLETENIN" KRANJ
IŠČE TEHNIČNEGA VODJA
Pogoji: Tekstilni tehnik, ki obvlada pletilstvo in je dober organizator dela.
Plača po sporazumu. Ponudbe poslati s kratkim življenjepisom na upravo podjetja.

AVTOPREVOZNO PODJETJE FRANC LIPOVEC
PREVOZ POTNIKOV
na STO, v Jugoslavijo, Avstrijo in druge države
GARAZA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296
STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

PIETRO CONTENTO
TRST — ULICA CARDUCCI štev. 7 — TEL. 372-77
VELIKA IZBIRA moških, ženskih in otroških oblačil, svilenih rut, nogavic in rokavic.

ČEVLJE dobre in poceni
dobite za velike in male v trgovini
Josip Trevisani
TRST, Ulica Vasari 10 - tel. 69661

LJUDSKI MOTOR
ZNANE F. B. M. TVRDKE
MORINI in MINARELLI
BOLOGNA
za vse vrste poti, posebno hribovite, lepo izoblikovan, primeren za vse osebe
Vam jamči lepo in trdno izdelavo iz prvovrstnega materiala

125 cc
cena
L 164.000.-
„GABBIANO" - EDINI ZASTOPNIK ZA GORIŠKO
JOŽEF LUTMAN
pooblaščen tudi za nadomestne dele „MOTOM"
GORICA, UL. MARCONI 9

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska. Drž. založba Slovenije, Ljubljana. Stritarjeva 3-I., tel. 21-928 tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 - T - 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst